

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Johan Skytte poliitikauuringute instituut

Pietro-Aleksandr Pantšenko

**Eesti erakondade raamistamine rändepoliitika
küsimuses Euroopa rändekriisi taustal.**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Katrin Uba, PhD

Tartu 2021

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite seisukohad, ning kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Pietro-Aleksandr Pantšenko 17.05.2021

/töö autori allkiri/

Kaitsmine toimub ...../kuupäev/ kell ...../kellaeg/
...../aadress/ auditooriumis ...../number/.

Retsensent: ..... /nimi/ (...../teaduskraad/),
..... /amet/

Lühikokkuvõte

Töö eesmärgiks on uurida, kuidas Riigikogu erakonnad raamistasid Eesti ja/või Euroopa rändepoliitikat seoses 2015-16. aastatel Euroopas puhkenud rändekriisiga. Selle väljaselgitamiseks viidi läbi riigikoguliikmete kõnedes sisuanalüüs. Lisaks sellele töö keskendus rändepoliitika raamistamise võrdlemisega erakondade ideoloogiate ja valimiseelsete lubadustega.

Töö esimeses peatükis kirjeldab autor lühidalt rändepoliitika mõistet ja relevantsust. Lisaks sellele toimub Eesti kehtiva rändepoliitika iseloomustamine ja tehakse väike ülevaade varasematest uuringutest teema kohta. Töö teises peatükis autor teeb selgeks miks rändepoliitika on globaalse poliitika oluline osa, kuidas erakonnad mõjutavad rändepoliitikat, millist rolli mängib ideoloogia rändepoliitika raamistamisel, miks Riigikogu stenogramm on hea poliitilise teabe allikas ning kuidas saab kasutada stenogrammi rändepoliitika uurimise osas. Kolmas peatük on pühendatud hüpoteeside esitamisele ja uurimisdisaini põhjendamisele. Neljandas peatükis autor viib läbi analüüsitud teabe analüüsi ja teeb järeldusi.

Töö uuringu käigus selgus, et Eesti rändepoliitikal on kujunenud konservatiiv-selektiivne iseloom. Vaatamata sellele, et Eesti erakonnad asuvad poliitilise spektril erinevates positsioonides, erakondade rändepoliitika arenemise visioonid on suuremal määral sarnased. Rändekriisi juhtumi uuring kinnitas seda väidet. Samuti autor leidis, et Eesti erakondade käitumine ei klapi alati erakondade ideoloogiliste suundumustega.

Sisukord

Sissejuhatus	6
1. Teoreetiline tagapõhi.....	9
1.1 Rändeprobleemide relevantsus.....	9
1.2 Rändepoliitika definitsioon	10
1.3 Eesti rändepoliitika.....	10
1.4 Varasemad uuringud	11
2. Uurimuslik teooria	14
2.1 Rändepoliitika politiseeritus	14
2.2 Erakond - definitsioon.....	14
2.3 Erakondade olulisus kaasaegses poliitikas.....	15
2.4 Ideoloogiate roll erakondade rändepoliitika raamistamises.....	15
2.5 Riigikogu stenogramm kui poliitiliste indikaatorite allikas.....	16
2.6 Uurimusliku teooria kokkuvõte / Riigikogu liikmed kui peamised isikud Eesti rändepoliitika kujunemise protsessis.....	17
3. Probleemi sõnastamine, uuringu eesmärk ja küsimused.....	18
3.1 Uuringu hüpoteesid:.....	19
3.2 Uurimuse disain	19
4. Analüüsi tulemused.....	23
4.1 Rändepoliitika raamistamine erakondade poolt.....	25
4.1.1 Reformierakonna raamistamine	25
4.1.2 Keskerakonna raamistamine	26
4.1.3 Vabaerakonna raamistamine	26
4.1.4 SDE raamistamine.....	27
4.1.5 IRLi raamistamine.....	27
4.1.6 EKRE raamistamine.....	28
4.1.7 Üldise raamistamise pilt.....	28
4.2 Raamistamise analüüs ja ideoloogiline järjepidevus.....	29
4.2.1 Reformierakond.....	29
4.2.2 Keskerakond.....	30

4.2.3 SDE	31
4.2.4 IRL	32
4.2.5 Eesti Vabaerakond	34
4.2.6 EKRE	35
4.3 Järeldused ja diskussioon	36
4.3.1 Järeldused.....	36
4.3.2 Diskussioon.....	40
Kokkuvõte.....	42
Kasutatud kirjandus.....	44
Lisad.....	53
Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks	64

Sissejuhatus

Kasvava majandusliku, poliitilise, demograafilise ja sotsiaal-õigusliku ebastabiilsuse taustal üha enam inimesed vähem stabiilsetest regioonidest kolivad riikidesse, kus neid ootab helgem tulevik. Ümberpaigutamiseks üks atraktiivsemaid piirkondi on Euroopa Liidu riigid. Selle põhjuseks on see, et neid riike iseloomustavad majanduslik heaolu ja sõbralik suhtumine sisserändajatesse. Kuid 2015. aasta sisserändajate sissevoolu järsk kasv muutis olukorra seisu. Euroopa Liit ei suutnud enam pagulaste sissevooluga adekvaatselt toime tulla. Sellest said liberaalsemad ja immigratsioonivastased poliitikud uut insipratsiooni rändepoliitika arutelu pidamiseks.

Selle probleemi lahendamise katsed töid ühiskonda tugeva polariseerumise ja uue poliitilise päevakava kujundamiseni Euroopa poliitilises diskursuses. Belkina(2019: 30) väidab, et Euroopa Liidu riigid on selles küsimuses jagatud kahte leeri. Esimese leeri tuumiku moodustavad nn „vana Euroopa” riigid. Nende riikide juhtkond tajub liberaalseid väärtusi ja solidaarsuse põhimõtteid oma põhiväärtusteks. Need samad riigid püüavad luua õiguslike mehhanisme Euroopa Liidu rändevoore reguleerimiseks. Teist leeri esindavad Visegradi rühma riigid. Antud riikide juhtkond toetab välispiiride tugevdamist riiklikul tasandil ja keeldub pagulasi vastuvõtmast. Selle leeri juhtkond püüab rakendada piiravaid meetmeid ka rahvusvahelisel tasandil. Sellele aitab kaasa nii pagulaste arvu suurenemine, kui ka konservatiivsete jõudude tugevdamine regiooni riikides (Belkina 2019: 30). Mõned teadlased arvavad, et Euroopa altruistlik rändepoliitika on ebaõnnestunud ja nüüd asub reformide protsessis (Potemkina 2018: 64). Teised teadlased on nõus sellega, et Visegradi nelja riigi ja Euroopa Komisjoni vastasseis räägib kasvavast kriisist Euroopa Liidu sees (Potemkina&Gracheva 2018: 34). Aga Dahl ja Dziudzik (2017: 17) rõhutavad, et piiravat rändepoliitikat ei rakendata ainult Ida-Euroopa riikides. Nad väidavad, et Taani ja Rootsi rändepoliitika on samuti muutunud viimaste aastate jooksul rohkem piiravaks (Dahl&Dziudzik 2017: 17). See viitab seisukohtade lahknemisele mitte ainult vanade ja uute Euroopa Liidu liikmesriikide vahel, vaid ka EL-15 riikide sees.

Selline sotsiaal-poliitiline lõhe on märgatav ka Eestis, kuigi Eesti on riik, mida rändekriisi tagajärjed pole eriti mõjutanud (The UN Refugee Agency 2016: 58). Eesti kriisipaanika taustal sai populaarseks Eesti Konservatiivne Rahvaerakond (edaspidi EKRE). Selle

erakonna üks peamistest retoorilistest tehnikatest seisneb Euroopa progressivistliku rändepoliitika kritiseerimises ja Eesti traditsiooniliste rahvuslikke väärtusi kaitsmises (Petsinis 2019: 213, 217). Võib öelda, et selles küsimuses EKRE vastandub kõigile teistele erakondadele, võttes kõige radikaalsem seisukoht Eesti poliitikas. Selline samm on aga suht tüüpiline uute parempoolsete populistlike parteide jaoks, sest sellised erakonnad sageli toetavad pagulaste ja rändajate varjupaigataotluste vastuvõtmise reeglite karmistamist (Lutz 2018: 23 – 26). Samal ajal kinnitavad mõned uuringud, et Euroopa-meelsed mittepopulistlikud erakonnad kalduvad vältima rändekriisi probleemide arutamist või käsitlevad seda äärmiselt ettevaatlikult (Zvada 2018). Aga arvestades probleemi pakilisusega, oleks kummaline, kui Euroopa-meelsed Eesti erakonnad jätaksid selle probleemi täiesti arutamata. 2016. aasta sai pagulaste probleemide arutelu kõrghetkeks. Sellel hetkel ligi veerand riigi elanikkonnast pidas pagulaste probleemi kõige olulisemaks Eesti jaoks (Pärli 2016). Arvestades erakondade loomulikku kalduvusega kohaneda oma valijate murede, ideaalide ja tõekspidamistega, on ilmne, et erakonnad pööravad sellele küsimusele kõige rohkem tähelepanu just kriisi haripunktis.

Rändepoliitika empiiriliste mõjude uurimine nõuab erilist lähenemist. Sellega mõistab autor oma metoodika väljatöötamist. Selline metoodika peab põhinema varasematel globaalsetel ja kohalikestel kogemustel ning olla asjakohane kõige usaldusväärsemate kontseptuaalsete vahendite kasutamisel. On oluline mõista, et hoolimata asjaolust, et rändepoliitika on globaalne nähtus, seda mõjutavad kontekstuaalsed sündmused, mis arenevad erinevates piirkondades erineval viisil. Euroopa Liit on selle hea näide. Ja kuigi Euroopa Komisjoni ja Euroopa Parlamendi eesmärk on arendada välja terve Euroopa Liidu ühist rändepoliitikat, mitte kõik Euroopa Liidu liikmed on suutnud selles küsimuses ühist kompromissi saavutada (Potemkina&Gracheva 2018). Rändekriisi ületamiseks Euroopa Liit samuti püüdis töötada välja ühist tegevuspoliitikat. Liidu poolt olid rakendatud õiguslikud määrused, mis nägid ette pagulaste kvootide suurenemist ja tööhõive programmide realiseerimist. Kuid mõned Euroopa riikide valitsused eelistasid arendada oma rändepoliitikat iseseisvalt ja lähtuda oma valijate eelistustest. Selline lähenemisviis põhjustas tugevat polariseerumist nii üle-euroopalises, kui ka kohalikes ühiskondades.

Antud bakalaureusetöö kujutab ennast kvalitatiivset sisuanalüüsi, mis püüab kirjeldada seda, kuidas erinevad Eesti erakonnad raamistavad Eesti ja Euroopa rändepoliitikat rändekriisi ajal. Väike osa andmetest esitatakse kvantitatiivsel vormil. Keskne andmetevalim koosneb erakonnaliikmete avalikest väidetest, mis puudutavad rändekriisiga seotud rändepoliitika arenemist. Neid väiteid avaldati Riigikogus ja salvestati Riigikogu veebilehe arhiivis stenogrammi vormis. Analüüsitava perioodi on 30.03.2015 – 16.03.16 (30.01.2015 – XIII Riigikoosseisu esimene istung, 16.03.16 - Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse muutmise määruse vastuvõtmine, (see määrus lõi uusi piiranguid saabuvate pagulaste suhtes)). Lisaks analüüsitakse ka XIII Riigikogu koosseisus olevate erakonnade valimisprogramme. Sellega püüab autor saada võimalust võrrelda erakondade valimislubadusi ja parlamentaarsete seisukohtade raamistamist. Valitud väiteid kodeeritakse niipidi, et saaks anda kirjeldust iga parlamentaarse rändepoliitika raamistamise visiooni kohta. Töö kesksed küsimused on:

- Erakondade raamistamine: Kas Eesti ja/või Euroopa rändepoliitika peaks olema liberaalsem, selektiivsem või restriktiivsem?
- Kuidas erakondade ideoloogiad, valimislubadused ja erakonna liikmete parlamentaarsed arvamused klappivad omavahel?

Töö koosneb 4. peatükist. Töö esimene peatük keskendub teoreetilise tahapõhi kirjeldamisel: selgitakse miks see teema on aktuaalne, defineeritakse rändepoliitika olemust, kirjeldatakse Eestis kujunenud rändepoliitika tavasid ja tehakse ülevaade varasematest uuringutest. Teine peatük käsitleb uurimusliku teooria käsitlemist. Selles peatükis erinevate autorite teooriad ja väiteid kasutades antud töö autor töötab välja enda spetsiifilist uurimusliku teooriat, mis keskendub rändepoliitika, erakondade ja ideoloogiate seosel ning selle seose uurimise võimalusel. Kolmandas peatüks esitatakse uurimishüpoteese ja –disaini. Neljandas peatükis pööratakse tähelepanu tulemuste analüüsile, tõlgendusele ja arutamisele.

1. Teoreetiline tagapõhi

1.1 Rändeprobleemide relevantsus

Akadeemiline huvi rändeuuringute vastu on viimasel ajal saanud üheks märgatavamaks sotsiokultuuriliste ja poliitiliste diskursuste keskkonnas. Kuna nähtavate tulemuste ebaselgus võib viia ühiskonna sisemiste vastuolude olukorrani, on oluline anda selles valdkonnas toimuvatele protsessidele kõige võimalikult objektiivsem hinnang. Seda väidet hästi kinnitab 2015. aastal puhkenud rändekriis, jätkub ka tänapäeval. ÜRO analüüs rõhutab rändepoliitika uuringute relevantsust (UN DESA 2019). Analüüs näitas maailmas sisserändajate arvu ebatavaliselt suurt kasvu viimase kümnendi jooksul. Eurobaromeeter kinnitab seda, et Euroopa elanike mure rändeküsimuse kohta on tugevalt kasvanud viimase 10. aasta jooksul (European Commission 2020: 10). Selline olukord vihjab ühiskonna potentsiaalsele vajadusele omada jätkusuutlikumat analüütilist mudelit selle poliitilise ja sotsiaalse elu segmendi reguleerimiseks. Rändepoliitika teema asjakohasuse järsk tõus on aidanud suurendada teadusringkondade tähelepanu sellele küsimusele. Pisarevskaya, Levy, Scholten ja Jansen (2019: 462-463) empiiriliselt kinnitavad rändeteemaliste väljaannete tekkimise iga-aastast kvantitatiivse kasvu.

Vaatamata sellele, et Euroopa Liidu riigid toetavad sarnaseid poliitikamudeleid, iga riik on miniatuurne lahinguväli, kus omavahel võitlevad erinevad ideed ja ideoloogiad. Ja see kujundab ka globaalset suhtumist rändepoliitika arengusse. Seetõttu pole lihtne leida Euroopas riike, kus erinevate erakondade arvamusiidritel oleks ühine seisukoht rändepoliitika küsimuses. Hoolimata asjaolust, et Euroopa kontinendi elanikke ühendavad nn "Euroopa väärtused" (mis tähendavad ka rändevabadust ja selle õiguse kaitset (Luyten&Diaz 2019: 3 - 8)), paljudes Euroopa riikides on üha enam kuulda ettepanekuid kehtestada rändevabaduse õigusele teatud piiranguid. Rändepoliitikaga seotud sotsiaalsed pinged on muutnud enam märgatavaks. Selle taustal toimus parempopulistlike parteide populaarsuse tõus (Swain 2019). Mitmed uuringud kinnitavad, et viimase aastate jooksul migratsioonivastast poliitikat toetavaid poliitikute arv Euroopas on märkimisväärselt kasvanud (van Heerden et al. 2014, Emilsson 2018, Kellermann&Winter 2018). Selliste vastuoluliste pingete ületamiseks liberaalsel Euroopa Liidul peab olema üsna selge ettekujutus sellest, kui tõsine on radikaalse polarisatsiooni

oht. See on oluline, sest polarisatsiooni oht ähvardab areneda avatud vastasseisuks, mille tulemusi on juba raske ennustada.

1.2 Rändepoliitika definitsioon

Arvestades kohalikke eripärase Eesti diskursuse kontekstis, Eesti ühiskonna jaoks komistuskiviks on saanud just integratsiooni- ja assimilatsioonipoliitika (lõimumispoliitika). Seetõttu enamik uuringutest ei keskendu välismaalaste riiki saabumise probleemide lahendamisele, vaid on suunatud riigis olevate mitte-eestlaste assimileerimisele. Selle põhjusel Eesti rändepoliitika teema akadeemilise ühiskonna poolt on alahinnatud ja ei ole piisavalt palju uuritud. Tegelikuses need mõisted on omavahel seotud, kuid sellegipoolest peaks neid eristama. Rändepoliitika on valitsuse avaldus selle kohta, mida ta kavatab (mitte-)teha (sealhulgas seadused, määrused, otsused või korraldused) seoses riigis olevate väliskodanike õiguste, asustamise ja väljasaatmisega (Bjerre et al. 2015: 559). Samuti defineeritakse rändepoliitikat kui õigusnormide; seaduste ja määruste; poliitika ja traditsioonide; organisatsiooniliste (piirkondlike, riiklike, regionaalsete ja rahvusvaheliste) struktuuride ja asjakohaste protsesside kogumit, mis kujundab ja reguleerib riikide lähenemisviise rände (IOM 2019: 138). Rändepoliitika mõiste on tihedalt seotud pagulaste probleemide; poliitilist ja ajutist varjupaika taotlevate isikute ja töörandajatega. Riigi ja väliskodanike suhtumine seisneb suuresti riigi territooriumil viibiva väliskodaniku õigusliku seisundi määramises. Erinevalt assimilatsioonipoliitikast ei tegele rändepoliitika kultuurivähemustesse tiitelrahva omaduste ja veendumuste sisendamise. Ülaltoodud definitsioonide eripära viitab sellele, et rändepoliitika peamisteks eesmärkideks on rändevoo reguleerimine, ebaseadusliku ümberasustamise vastu võitlemine, sisserändajatesse humanistliku suhtumise kujundamine ja nendele vajaliku õigusliku ja sotsiaalse toetuse pakutava süsteemi loomine.

1.3 Eesti rändepoliitika

"Kogedes elu jooksul n-ö omal nahal tunda saanuna, et migratsioonil on kalduvus migratsiooni taastoota, olid Eesti poliitilised jõud võrreldes nii mõnegi muu küsimusega sisserände piiramise tarviduse osas haruldaselt üksmeelsed" (Lokk 2014: 213).

Vaatamata sellele kui suur on lõimumispoliitika poleemika, Eesti rändepoliitika jääb globaalsete demograafiliste suundumuste tõttu Eesti poliitika oluliseks osaks. Kuid Eesti

ühiskonnas lõimumispoliitika teema on muutunud nii suureks, et sellest on saanud üks rändepoliitikat kujundavaid tegureid. Nii Tammaru (2020: 2) väidab, et Eesti rändepoliitika eesmärk on "tagada eesti keele ja kultuuri säilimist ning arvestada Eesti riigi lõimumisvõimekusega, samas aidata kaasa majanduse jätkusuutlikule arengule ja konkurentsivõime kasvule". Lokki (2014) Eesti rändepoliitika kujunemise kirjeldus annab kindlat arusaama sellest kuidas see erines vana läänemailma rändepoliitika tekkimisest. Hetkel Eesti rändepoliitika vastab Euroopa standartidele, aga selle sisemisel motivatsioonil ja moraalil on ainulaadsed jooned, mis omavad unikaalset Euroopa jaoks iseloomu. Seda kinnitavad Barnickel ja Beichelt (2013: 470). Nad väidavad, et Eesti ja Läti on ainsad riigid postkommunistlikus piirkonnas, kes iseseisvuse taastamise ajal on kehtestanud olulisi piiravaid meetmeid etniliste vähemuste vastu. Lokk (2014: 232) räägib, et on alates 90ndate algusest Eesti rändepoliitika praktiliselt muutumatuna püsinud ja tänaseni on väga konservatiivne. Konservatiivsus rändepoliitikas tähendab piirangute kehtestamist sisserändajate vastu riiki sisenemisel ja seal viibimisel (sisserändajate arvu, päritolu, rändepõhjuse vms alusel) (Maasing&Asari 2017: 46). Teiselt poolt märkasid Kallas, Kaldur ja teised autorid (2014: 3) Eesti valitsuse sõbralikku suhtumist kõrgelt haritud spetsialistidesse, kes soovivad oma kvalifitseeritud teadmisi Eestis kasutada. Autorid toovad esile Eesti rändepoliitika kõrget selektiivsust seoses välisriikide kodanike elamisloataotlustega (Kallas et al. 2014: 3). "Ka on viimastel aastatel aruteludes esile kerkinud eri osapoolte poolt sõnastatud vajadus selgemate eesmärkidega rändestrategia, sh talendipoliitika kujundamiseks, mis hõlmaks ka tervikliku tugisüsteemi loomist välismaalaste kohanemise toetamiseks" (Kallas et al. 2014: 3). Välisministeeriumi sõnul Eesti soovib jääda konkurentsivõimeliseks riigiks, kuid püüab samal ajal säilitada praegust rändepoliitikat täpselt sellisel kujul vähemalt 2030. aastani (Välisministeerium 2019: 25). Selle põhjal uuringu töö autor väidab, et Eesti rändepoliitikal on kujunenud konservatiiv-selektiivne iseloom, mis erineb mõnede teiste Euroopa riikide rohkem altruistlikumast rändepoliitikast.

1.4 Varasemad uuringud

Taivo Täri (2017) uuris sisserände julgeolekustamist Eestis poliitiliste kõneaktide põhjal. "Milliseid sisserände, rändekriisi ja pagulaste Eestisse saabumisega seonduvaid julgeolekuohtusid sisaldavad Vabariigi Valitsuse liikmete kõneaktid? Milliseid piiritletavaid objekte sisaldavad Vabariigi Valitsuse liikmete kõneaktid? Milliseid

rändepoliitikat reguleerivaid ja rändekriisi leevendavaid meetmeid sisaldavad Vabariigi Valitsuse liikmete kõneaktid? Milliseid probleeme rändepoliitikat reguleerivate ja rändekriisi leevendavate meetmete rakendamisele sisaldavad Vabariigi Valitsuse liikmete kõneaktid? Milliseid rändepoliitika ja rändekriisi julgeolekustamisest tulenevaid võimalusi sisaldavad Vabariigi Valitsuse liikmete kõneaktid?" (Täri 2017: 8) Need on mõned olulisemad uurimisküsimused, mille peal põhineb uuring. "Magistritöö eesmärgiks on välja selgitada, kuidas on sisserännet, rändekriisi ja rahvusvahelise kaitse saanud isikute Eestisse saabumist julgeolekustatud ning kuidas on need teemad Eesti poliitilises diskursuses ohuna konstrueeritud" (Täri 2017: 2). Analüüs puudutas erinevaid julgeolekustamise teooriaid ja seda, kuidas nad on seotud rändepoliitikaga. Töö raames tehti valitsuse mõnede kõneaktide sisuanalüüsi. Autor tegi selgeks milliseid ohtusid ja eeliseid näeb Eesti valitsus seoses sisserände, rändekriisi ja pagulaste ümberpaigutamisega. Töö autor jõudis järelduseni, et kõik ülaltoodud nähtused võivad olla ohuks Eesti julgeoleku jaoks. Kuid valitsuse õigeaegne ja tõhus strateegia suutis tagada riigi turvalisust.

See uuring loob hea arusaama sellest, millised Eesti poliitilised jõud raamistasid pagulaste tulekut suure ohuna Eesti jaoks. Konservatiivsete ja liberaalsete arusaamade vastuseis sai hästi kirjeldatud. Kuid võetakse arvesse ainult üksikuid poliitilisi väiteid ning ignoreeritakse erakondade ametlikult dokumenteeritud seisukohti, mis puudutavad rändepoliitika raamistamist.

Anette Lõhmuse (2018) töö keskendus Eesti rände- ja rahvastikupoliitika avaliku diskursuse uurimisel. "Töö keskseks uurimisküsimuseks on, millised aruandes kajastatud teemad kõnetasid avalikkust rohkem ning mis jäid tähelepanuta sõltuvalt diskursuste osapooltest. Samuti vaadeldakse, kuidas on inimarengu aruandel õnnestunud täita oma põhieesmärgi ehk olla suunanäitajaks otsustajatele poliitikas ja majanduses" (Lõhmus 2018: 3). Uuring kujutab ennast avalike isikute kõnede sisuanalüüsi. Valitud kõned olid avaldatud meedias ning puudutasid Eesti rändepoliitikat. See töö hästi kajastab mõnede poliitikute isiklikut suhtumist Eesti rändepoliitika arengusse. Kuid eesmärk oli siiski anda iseloomustust Eesti infoväljas tekkinud rändepoliitikat puudutava diskursuse kuvandile. See tähendab, et tähelepanu ei olnud pööratud ainult poliitikute suunas. Uuring hõlmas

erinevate avaliku elu tegelaste arvamusi. Selle tõttu poliitikute arvamuste valim oli üsna kitsas.

Parempopulistlike erakondade uurimiste kasvava populaarsuse taustal kasvas ka uurimuslik huvi EKRE vastu. Sellele erakonnale pühendatud artiklis autorid toovad välja EKRE avaliku manifesti ühe tsitaati, mis viitab lääneriikide rändepoliitika sobimatusele Eesti jaoks (Braghiroli&Petsinis 2019: 434). Lisaks sellele autorid toovad veel mõningaid äärmuslike tsitaate. Nemad tsiteerivad Martin Helme sõnu (tsitaadi ilmumise ajal (2015. aasta juuli) Helme oli riigikogu liige ja EKRE üks juhtivaid poliitikuid), et peaaegu kõik varjupaigataotlejad on ebaseaduslikud sisserändajad (Braghiroli&Petsinis 2019: 443). Ja kui EKRE tuleb võimule, tema [Martin Helme] saadab varjupaigataotlejaid riigist välja (Braghiroli&Petsinis 2019: 443). Üldiselt see artikkel keskendub EKRE populistlikule olemusele, mis hõlmab kriitilist retoorikat Euroopa rändepoliitika kohta. Puuduvad viited konkreetsetele õiguslikele ettepanekutele ja algatustele ning artikkel on pühendatud ainult ühe Eesti erakonna iseloomu uurimisele.

Järgmine artikkel keskendub EKRE meediakuvandile, mis on seotud ka rändepoliitika raamistamisega. Artikli autorid rõhutavad, et EKRE poliitilise edu jaoks migratsioonivastasane retoorika on oluline ja vajalik element (Kasekamp&Madisson&Wierenga 2019). Martin Helme äratas üleriigilist tähelepanu väidetega, et Eesti rändepoliitika peaks järgima reeglit “Kui ta on must, siis saatke teda tagasi” ja et Eesti peaks jääma valgeks riigiks. (Kasekamp&Madisson&Wierenga 2019: 54). Antud artikkel hästi paljastab erakonna juhatuse suhtumist rändesse. Aga on äärmiselt vähe rändepoliitikat puudutavaid ametlikuid sõnumeid ning jällegi terve artikkel paneb rõhku ainult ühe erakonna raamistamise uurimisele.

Märkimisväärne on Venera Ujkani (2019) magistritöö, mis on pühendatud kahe Rootsi parempoolsete erakondade rändepoliitika raamistamise kujundamisele. Selle uuringu eesmärgiks oli analüüsida Moderaadide ja Rootsi Demokraatide rändepoliitika raamistamist aastatel 2010-2018. Uuring koosneb kahest järgmisest uurimisküsimusest: Kuidas arenesid Moderaadide ja Rootsi Demokraatide seisukohad rändepoliitika osas aastatel 2010-2018? ja Kuidas saavad institutsionaalsed teooriad seletada Moderaadide ja Rootsi Demokraatide ideede arengut? Uuringu tulemused kinnitavad, et mõlemad erakonnad on muutnud oma rändepoliitika raamistamist, kuid see toimus erineval määral.

Rootsi Demokraatide raamistamine on jäänud peaegu samaks (minimaalsete muutmistega). Moderaadide erakond on aga rakendanud suuremaid muudatusi, eristades 2010. ja 2018. aastate rändepoliitika raamistamist. Need radikaalsed muudatused on seletatavad ratsionaalse tegevuse, ühiskondlike arutelude ja kriitiliste lähenemiste tulemusena (Ujkani 2019).

Analüüs sisaldab ülevaadet valitud erakondade kõikidest manifestidest, valimisplatvormidest ja idee programmidest, mis ilmusid 2010–18. aastatel. Autor kasutab ebatavalist lähenemist, võttes teoreetilise osa lähtepunktina erinevaid institutsionaalseid teooriaid. Nende abil Venera püüab selgitada teatud muudatusi kahe erakonna rändepoliitika raamistamises.

2. Uurimuslik teooria

2.1 Rändepoliitika politiseeritus

Rahvusvaheline ränne on pidevalt kasvav nähtus, millel on oluline arengut mõjutav toime nii lähetavatele, kui ka vastuvõtivatele riikidele. Selle tõttu rändepoliitika oli riikide jaoks oluline juba muistest ajastust. Inimeste liikumine erinevate riikide vahel on alati toonud kaasa nii hüvisi, kui ka puudusi. Saabuva inimressursi oskusliku või eduka jaotamise korral, sisseränne võib avaldada positiivset mõju majandusele, rahvusvahelistele sidemetele ja demograafilistele näitajatele (Damelang&Haas 2012). Kuid sissaränne võib samu aspekte mõjutada negatiivselt, kui rändepoliitikat rakendatakse vigade ja valearvestustega. Sisserände probleemide hulgas on märgatud, et sellest võib saada riigi jaoks majanduslik koormus, kuna on olemas arusaam, et sisseränne võib põhjustada töökohtade vähenemist, riigiteenustele suurt koormust, sotsiaalset pinget ja suurenenud kuritegevust (UNDP 2009: 70). Sellest tuleneb, et rändepoliitikal on suur poliitiline tähendus. Kõik rändepoliitilised otsused peegelduvad terve riigi heaolu arengul ning puudutavad mitte ainult sisserändajaid, vaid ka põliselanike.

2.2 Erakond - definitsioon

ACE Project (ACE) määratleb erakonda "kui organiseeritud inimrühma, kellel on vähemalt umbes sarnased poliitilised eesmärgid ja arvamused. Samuti erakond püüab mõjutada riigi poliitikat, suunates oma kandidaate riigiametisse"

Heywood (2002: 248) väidab, et "erakond on inimeste rühm, mis on organiseeritud valitsusvõimu saavutamiseks valimis- või muu vahenditega. Erakonna liikmeid ühendavad ühised poliitilised eelistused ja üldine ideoloogiline identiteet."

Seadusandlusega tegelevad erakonnaliikmed (nimelt Riigikogu liikmed) on erakondade ametlikud esindajad riigi seadusandluse ja välispoliitika süsteemis. Erakonda kuulumise alusel moodustatakse erinevaid fraktsioone Riigikogus. Fraktsiooni liikmed tavaliselt üksmeelselt väljendavad erakonna veendumusi ja püüdlusi seadusandluse protsessis.

2.3 Erakondade olulisus kaasaegses poliitikas

Tegelikult erakondadel on mitu baasfunktsiooni: olla erinevate huvide esindaja, inimeste koondamine poliitiliste vaadete järgi, elektoraalne funktsioon, avaliku elu politiseerimine ja võimu teostamine. Kõik need funktsioonid on tihedalt seotud riigielu perspektiivide arutamisega, mis tihti toimub avalikul infoväljal. Lisaks sellele, et erakonnad täidavad representatiivse funktsiooni ja edastavad valijate tahtmisi erinevatele võimu instituutidele, erakondadel on olemas ka vastupidine roll - avaliku arvamuse kujundamine (Slothuus&Bisgaard 2020). Enamus erakondi põhineb ideedel, mis on iga erakonna kohta enam-vähem ainulaadsed. Need ideed võivad asuda erinevates dimensioonides ja omada erinevat iseloomu. "Dimensioonide" all mõistab autor erinevaid elusfääre, mis puudutavad riigi eksisteerimist (sealhulgas majanduslikud, sotsiaalsed, õiguslikud, rahvusvahelised, sisehalduslikud ja paljud teised aspektid). Kui me räägime tervislikust demokraatlikust süsteemist, kus finantsilise omakasu küsimus ja korrupsioon ei mängi olulist rolli erakonna käitumise kuju võtmises, siis tõenäoliselt erakonna käitumist determineerib mingi ideoloogia. Ideoloogia on süsteem kindlatest vaadetest, ideedest, kontseptsioonidest ja arusaamadest, millest <...> erakond peab kinni (Harrison&Boyd 2018: 136).

2.4 Ideoloogiate roll erakondade rändepoliitika raamistamises

Üsna levinud on arvamus, et vasakpoolsed erakonnad toetavad rändepoliitika hõlbustamist ja parempoolsed karmistamist, aga tegelikult seda väidet saab panna kahtluse alla. Tavaliselt arvatakse, et parempoolsed majandusturuliberaalid ja vasakpoolsed kosmopoliitsed-humanitaarsed voogud pooldavad rändepoliitika hõlbustamist, samas kui parempoolsed kultuurikonservatiivid ja vasakpoolsed majanduse proteksionistid eeldavad piiravamaid poliitilisi seisukohti (Perlmutter 1996). Selle teabe

põhjused võib eeldada, et Eesti erakondade rändepoliitika raamistamine ei allu vasakparem stereotüübile. Kuid Perlmutter'i väidest tuleb arusaam, et ideoloogial on olemas mõju rändepoliitika raamistamisele ning erinevad ideoloogiad püüavad erinevalt raamistada rändepoliitika küsimuste lahendusi.

Kasutades empiirilist analüüsi Brooks, Manza ja Cohen (2016) kinnitasid ideoloogilise pühendumuse mõju rändepoliitika raamistamisesse suhtumisele. Ehkki isegi ideoloogiliste rühmade sees vahepeal tekkivad mitmesuguseid kõikumised, näitab üldine suundumus seda, et mõnda ideoloogia toetamine on tihedalt seotud vastaja eeldatava arvamuse rändepoliitika osas (Brooks et al. 2016). See tähendab, et ideoloogia on oluline tegur, millega tuleks arvestada rändeküsimuse raamistamisel.

Objektiivsuse huvides tuleb tunnustada, et ideoloogia ei ole ainus tegur, mis määrab rändepoliitika raamistamist. Castles (2004: 858 - 870) kirjutab, et rändepoliitika raamistamist mõjutab rändetööstuse arengutase, riigi struktuuriline sõltuvus rändest, sise- ja välispoliitilised konfliktid, sisemised huvide konfliktid, riigi võime kontrollida ränne ja paljud teised faktorid. Selle pärast on oluline pidada meeles, et erakonnad ei pea alati järgida ideoloogiate suundumusi. Kaasaegsetes demokraatiates erakondade ideoloogiad pigem mängivad paradigmi rolli, mis kujundab erakondade üldist "meeleolu". Selline meeoleolu annab valijatele signaali sellest, millise riigikorra poole erakond püüdleb. Samuti see meeoleolu loob võimalust erakonda uurida, eristada ja iseloomustada.

2.5 Riigikogu stenogramm kui poliitiliste indikaatorite allikas.

Riigikogu on kõrgeim areen poliitiliste vaidluste pidamiseks. Seal erinevate erakondade liikmed avalikult avaldavad oma arvamusi käsitletava teema kohta. Need arvamused sageli väljendavad kõneleja või tema erakonna suhtumist probleemi lahendamise variantidesse. Sellistest arvamustest võivad saada indikaatorid valijate jaoks (Borgstrom 1982: 316 - 320), kuna hiljem need väited võivad olla avaldatud massmeedias selleks, et poliitikute arvamused leviksid rahva seas.

Stenogramme kasutatakse suuliste kõnede salvestamise vahendina peaaegu kõigis maailma parlamentides ja Eesti ei selles erand. Stenogramm kujutab ennast Riigikogu kõnelejate suuliste kõnede tekstiversiooni. Riigikogus arhiivis on võimalik leida kõike Riigikogu istungite stenogramme alates aastast 1990. Vajalike teemadega seotud

stenogramme on võimalik otsida märksõnade järgi, mis tagab kiire juurdepääsu otsitavale sõnavõtule. Stenogrammide eelis teiste teabeallikate ees on see, et stenogrammid on poliitikute otsesitaatide kogum, mis ei ole moonutatud kolmandate isikute tõlgendamisega. See on eriti oluline tegur fakeuudiste ajastul.

2.6 Uurimusliku teooria kokkuvõte / Riigikogu liikmed kui peamised isikud Eesti rändepoliitika kujunemise protsessis

Eeltoodud teoreetilise lähenemise põhjal bakalaureusetöö autor väidab, et rändepoliitika, erakonnad, erakonnaliikmed, ideoloogia ja stenogrammid on omavahel seotud. See seos väljendub avaliku-poliitilise arvamuse skemaatilises kujunemises. See protsess võib avalduda erinevates riikides veidi erineval viisil. Lisaks ülaltoodud aspektidele võib olla ka muid, mis on seotud kohaliku poliitika- ja erinevate institutsioonide omavahelise suhtlemise kultuuri, struktuuri ja tavadega. Kuid üldine rändepoliitilise raamistamise kujundamise protsess võib näha välja järgmisena:

Üldpoliitilises avalikus diskursuses rändepoliitika probleemi tekkimine (lk. 7) → Erakondadel tekib vajadus tegelda probleemiga ehk leida sellele lahendust (lk. 12-13) → Erakondade sees arutatakse sobivat lahendust, mis oleks sobiv ideoloogia ja elektoraadi ootustega (lk. 13) → Toimub lahtine erakondadevaheline arutus probleemi lahenduse kohta (lk. 14) → Riigikogus võetakse vastu otsus, mis reguleeriks probleemse kohta.

* - Stenogrammid on selle protsessi kirjalik illustratsioon. Tänu sellele tekib võimalus võrrelda osapoolte käitumist otsuse kujundamise protsessis.

Selline kujunemise mudel võib olla enamiku kaasaegsete demokraatiate puhul üldiselt õiglane juhul, kui jutt on demokraatlikust rigiist, kuna demokraatlikul riigil on mitu tunnust, mis soosustavad sellise mudeli olemasolu:

- Vaadete pluralism on kaasaegse Lääne demokraatia üks aluspõhimõtetest. See tähendab ka poliitiliste arvamuste konkurentsi riigi poliitilise süsteemi sees.
- Kaasaegses Lääne demokraatias võivad erinevad vaated omada võrdset tähtsust. See tähendab, et kõik arvamused konkureerivad omavahel ühel tasandil.
- Enamus kaasaegsete Lääne demokraatlike riikide erakondadest võivad olla iseloomustatud kui teatud ideoloogiliste või poliitiliste suundumuste pooldajad.

On õiglane eeldada, et autori poolt pakutud poliitilise probleemi lahenduse kujundamise mudel on asjakohane ka Eesti jaoks, kuna Eesti on tunnustatud demokraatia, millel on olemas püsiv poliitiline pluralism (Freedom House 2021).

3. Probleemi sõnastamine, uuringu eesmärk ja küsimused

Eesti tänapäevasesest poliitilistest aruteludest märkimisväärne osa on pühendatud rändele ja selle tagajärgedele. Erinevad Eesti uuringud on pühendatud kasvava rändekriisi probleemidele ja Eesti poliitikute tegevusele kriisi lahendamisel. Kuid samal ajal puudub lai ülevaade kõigi parlamendierakondade rändepoliitika raamistamisest. Sellise ülevaade olemasolu võiks aidata erakondade eristamisele selles küsimuses. Võib eeldada, et Euroopa-meelsed erakonnad on selles küsimuses pehmemad kui parempopulistlikud. See vastaks üldisele poliitilisele suundumusele Euroopas. Aga arvestades Eesti rahvuspoliitika kujunemise erilise kontekstiga ja vasak-parem ideoloogiate rände küsimuse kohta ebatäpsusega, Eesti rändepoliitika raamistamisel võib tõenäoliselt leida vastuolulisi aspekte. Varasemad uuringud ei võimalda täpselt kinnitada või ümberlükata selliste vastuolude olemasolu. See on tingitud sellest, et varasemad uuringud ei käsitlenud erakondade ametlike dokumente. Samuti varasemates uuringutes valiti analüüsimiseks väga piiratud ja kitsendatud teabe kogumit. Selle tõttu on raske olla kindel selles, milline on erakondade objektiivne positsioon rändepoliitika raamistamises ja kuidas nad üks teisest erinevad. Seega selle töö eesmärk on koostada üksikasjalik aruanne sellest:

- Millised on erakondade parlamentaarsed raamistamised Eesti rändepoliitika kujundamisest pagulaskriisis olevas Euroopas?
- Millised on erakondade valimiseelsed raamistamised Eesti rändepoliitika kujundamisest pagulaskriisis olevas Euroopas?
- Kuidas klappivad kokku omavahel erakondade parlamentaarsed ja valimiseelsed raamistamised?
- Kuidas need rändepoliitika raamistamised klappivad erakondade ideoloogiatega? (Kuna mitte kõik erakonnad kipuvad kuulutama mingi kindla ideoloogiale kuuluvust, võetakse arvesse teiste uurijate järeldusi, millisesse ideoloogiasse see või teine erakond kuulub.)

3.1 Uuringu hüpoteesid:

Ülaltoodud faktide põhjal võime järeldada, et erinevate erakondade liikmed on erineva poliitilise iseloomuga ideede põhjustajad ning rändepoliitika arutelu olulisus viimaste aastate jooksul on märgatavalt suurenenud. Varem oli mainitud (lk. 8), et mõned teised autorid usuvad, et Eesti erakondadel on ligikaudu ühesugune nägemus riigi rändepoliitika arengu tulevikust. Seetõttu võib eeldada, et Eesti poliitikud aktiivselt arutavad seda teemat, pakkudes lahendusi, mis vastavad erakondade poliitilisele meeleolule (ideoloogiale), kuid siiski nad on sarnased oma konservatiivsuses ja selektiivsuses.

Selle teabe põhjal saab esitada järgmisi hüpoteese:

Hüpotees №1(H1): Hoolimata asjaolust, et Riigikogu parlamendierakondade esindajad on poliitilised üksused, mis samastavad end poliitilises spektris erinevate seisukohtadega, nad kõik toetavad Eestisse ja Eurotsooni väliskodanike sisenemise selektiivsete ja konservatiivsete reeglite säilitamist.

Hüpotees №2(H2): Riigikogu liikmete Eesti rändepoliitika raamistamine rändekriisi kontekstis võib idee poolest mitte sobida erakondade üldiste rändepoliitika visioonidega ja mitte sobida erakondade ideoloogiatega.

3.2 Uurimuse disain

Analüüs võtab arvesse kolme tüüpi andmeid:

- 1) Erakondade ametlikud dokumendid (valimisplatvormid), mis annavad selget arusaama sellest, kuidas erakond raamistab Eesti rändepoliitika arengut ametlikul tasandil.
- 2) Riigikoguliikmete sõnavõttud, mis väljendavad rääkijate (ja mõnes mõttes ka erakonna) raamistamist Eesti ja/või Euroopa rändepoliitika kohta. Neid väiteid võetakse Eesti Riigikogu istungite arhiivi stenograamidest (<https://stenogrammid.riigikogu.ee/et>).
- 3) Eesti erakondade ideoloogiline iseloomustamine, mis on kajastatud akadeemilises ja meedia kirjanduses.

Andmete kodeerimine viiakse läbi kahe meetodi abil:

1) Valimisplatvormide sõnumite kodeerimiseks kasutatakse ManifestoProject erakondade manifestide kodeerimise soovitusi (Werner et al. 2015). Juhised sisaldavad selliseid olulisi punkte nagu:

- Kuidas otsida tekstis vajaliku infot?
- Milliseid manifesti osasid peaks unifitseerima ja koodeerima?
- Kuidas unifitseerida sõnumeid? Ehk millal tohib ja ei tohi sõnumeid lõikama?
- Kuidas andmeid kategoriseerida? Sealhulgas, kuidas määrata kindlaks suhtumine rändepoliitika arengusse?
- Kuidas hinnata väidet võimalikult erapooletuna?

2) Riigikogu liikmete kommentaariumite kodeerimiseks kasutatakse "Thick Description" kvalitatiivse analüüsi tehnikat. Selle tehnika põhiprintsiipide hulgas loetleb Panterotto (2006) viis aspekti, mis iseloomustavad intervjueeritava sõnade uurimise mudelit. Kuid siin kasutatakse Drew (2020) parafraseeritud varianti:

- Tõlgendamine kontekstis
- Mõtete ja emotsioonide jäädvustamine
- Motivatsioonide ja kavatsuste määramine
- Detailrikas
- Konteksti tähenduslikkus on üksikasjalik

Kahte tüüpi andmetele valiti erinevad kodeerimismeetodid, sest iga meetod sobib paremini just teatud andmetüüpi puhul. Kuid samal ajal jääb võimalus kodemerimistulemuste tulemusi nivileerimiseks, kuna mõlemate meetodite tõlgendamisviisid on suuremal määral ühesugunugused. Peamine erinevus seisneb teabe leidmises. ManifestoProject'i soovitusel on kõige usaldusväärsemad, kuna projektil on mitmeaastane kogemus erakondade ametlike dokumentide kodeerimise ja tõlgendamise valdkonnas. Teisisõnu, usaldusväärsemad on organisatsiooni kogemused, selle minevik (see on teiste sarnaste organisatsioonide pärija) ja kitsas spetsialiseerumine, mis on suunatud, erakondade manifestide sisule. "Thick Description" meetod võimaldab piirata intervjueeritava teksti nii, et anda sümboolne arusaam allika subjektiivse suhtumise mõistmiseks arutletava objekti või sündmuse suhtes (Semenova 1998: IV peatükk).

Mõlemal meetodil on väga sarnane uurimismudel ainsa erinevusega, et projekti soovitusel ulatuvad ametlike dokumentide iseärasusi ja "Thick Description"mitte. Samal ajal suudavad mõlema meetodi tulemused anda lihtsama kvalitatiivse hinnangu konkreetsele küsimusele suhtumise kohta. Mõlemad meetodid pakuvad raamistamise olemuse kindlakstegemiseks viisi, kuid aga selle taseme määramata. See võimaldab uurijal tulemusi unifikseerida ja nivileerida.

Suhtumise astet määrab siis avalduste radikaalsuse olemus. Riigikoguliikmete hüpoteetilisi lahendusi analüüsitakse kvalitatiivselt. Väiteid võrreldakse omavahel kõige äärmuslikumate või neutraalsemate välja selgitamiseks. Neid lahendusi, mille poliitik välja pakub, kaasatakse erakondade iseloomustamisprofiilile. Kodeerimiseks sobivatele tsitaatidele lisatakse mõningaid kontekstuaalseid tsitaate, mis samuti väljendavad poliitikute arvamust rändepoliitika kohta ning omavad olulist tähtsust erakonna raamistamise suhtes.

Iga parlamendierakonna kohta luuakse rändepoliitika raamistamise iseloomustus, mis sisaldab järgmisi andmeid:

- Erakonna nimi
- Ideoloogiline raamistus, mis on antud teiste uurijate poolt
- Valimiseelne ametlik raamistus
- Parlamentaarne raamistus
- Erakondade aktiivsuse intensiivsus rändepoliitika arutamisel
- Märgitakse ära kõik väljapakutud võimalikud lahendused rändepoliitika arengu kohta

Samuti on oluline öelda, et arvesse ei võeta vastuseid, mis on seotud isikliku suhtumisega rändajatesse. Eesmärgiks on uurida rändepoliitika raamistamist, mitte rändajate raamistamist.

Erakondade ametlike seisukohtade tunnuseid ja Riigikogu liikmete väiteid kodeeritakse nii, et väljendada kolme peamist tüüpi seisukohta Eesti ja Euroopa Liidu rändepoliitika arengus: "avatud uste poliitikat", kutsekvalifikatsiooni (selektiivset) ja restriktiivset (piiravat) rändepoliitikat.

- "Avatud uste poliitika" või avatud piiride poliitika tähendab, et inimesed võivad vabalt liikuda riikide või poliitiliste jurisdiktsioonide vahel ilma tõsiste piiranguteta (Longley 2021). Riigi piirid võivad olla avatud, kui puuduvad seadused piiriületamiskontrolli kohta, kui valitsus on otsustanud teadlikult viia läbi liberaalsemat rändepoliitikat sisserändajate suhtes või tal puuduvad sisserändekontrolli seaduste jõustamiseks vajalikud vahendid. Sellise poliitika näidena võib tuua Saksamaad kuni 2015. aastani (Ageeva 2019: 564) ja Rootsit.

Raamistamist kodeeritakse sellesse kategooriasse siis, kui see väljendab tolerantsust sisserändajate suhtes, valmisolekut võtta immigrante vastu ilma suurte piiranguteta, liberaalse rändepoliitika positiivsete aspektide austamist, kriitikat piiravate meetmete suhtes või edendab altruistlikke ideid sisserändajate kohta.

- Kutsekvalifikatsiooni (selektiivne) rändepoliitika tähendab, et tööhõive on integratsiooniprotsessi oluline osa. See on keskne osa siseränne reguleerimises ning sisserändajate panuses vastuvõtvale ühiskonnale ja selle panuse nähtavaks tegemisel (NGO Network of Integration Focal Points 2007). Teisisõnu, sellise rändepoliitika eesmärk on võtta vastu ainult neid sisserändajaid, kellel on olemas garanteeritud võimalus saada riigi territooriumil legaalselt tööd. Sellise poliitika näidetena võib tuua Kanadat ja Austraaliat (Ageeva 2019: 564).

Raamistamist kodeeritakse sellesse kategooriasse siis, kui see väljendab valmisolekut võtma vastu immigrante teatud reeglite kehtestamisel või mitte radikaalse piirangute rakendamisel. Sellesse kategooriasse kuuluvad ka need avaldused, mis viitavad kvootide piiramisele, aga ei välista neid.

- Restriktiivne ehk piirav rändepoliitika tähendab, et rändepoliitika eesmärk on suruda alla rännet riigi sisse (Ageeva 2019: 564). Ja kuigi Scipioni ja Urso (2017: 12, 31, 44) õiglaselt liigitavad kutsekvalifikatsiooni (selektiivset) rändepoliitikat restriktiivse poliitika tüübiks, selle uuringu kontekstis tähendab restriktiivne kategooria radikaalsemat positsiooni kui selektiivne. Sellega mõistab autor

väikese arvu ja raskelt saavutatavaid põhjuste olemasolu, mis võimaldavad riigi sisse rännata või siis täieliku keeldumist migrantide vastuvõtmisest. Sellise poliitika näidetena võib tuua Austriat (Ageeva 2019: 564) ja Šveitsi. Buswell (2021) toob üksnes kolm võimalust saada endale Šveitsi kodakondsust ning ta väidab, et isegi elamisloa taotlemine selles riigis on väga raske ja kallis võrreldes paljude teiste riikidega.

Raamistamist kodeeritakse sellesse kategooriasse siis, kui sellel on selgelt väljendatud soov rännet piirata, mitte ainult kvootide alusel, vaid üldiselt. Samal ajal võivad selle kategooria väided väljendada äärmist rahulolematust praeguse rändepoliitikaga, arutada ELi rändepoliitikast loobumist ja tuua välja piiranguid rändajate teatud tunnuste olemasolu suhtes. Teisisõnu püüab selline poliitika piirata migrantide saabumist riiki nii kõvasti kui see üldse võimalik on.

Pärast erakondade rändepoliitika raamistamise profiilide koostamist pööratakse tähelepanu uuringu hüpoteeside kinnitamisele või ümberlukkamisele. Esimese hüpoteesi olemuse selgitamiseks võrreldakse erakondade peamisi seisukohti ja antakse iseloomustust nii ühistele tunnustele kui ka erinevustele. Eesmärk ei ole siiski sügav erinevuste uuring, vaid üldise trendi väljaselgitamine. Selle trendi kindlaks tegemiseks on võimalik analüüsida poliitikute altruistlikute, selektiivsete või restriktiivsete vastuste arvu. Teise hüpoteesi kinnitamiseks võrreldakse ideoloogiate omadusi, erakondade ametlikke valimiseelsete seisukohti ja Riigikogu liikmete rändepoliitika raamistamist. See osa hõlmab arutelu kõigi nende elementide võrreldavuse üle, mille põhjal antakse vastus küsimusele: kas erakondade meeolud vastavad neile antud ideoloogilistele omadustele?

4. Analüüsi tulemused

Kokku viidi läbi 81. stenograammi analüüs. See hõlmas kõiki perioodi 30.03.2015 – 16.03.16 (30.01.2015 – XIII Riigikoosseisu esimene istung, 16.03.16 - Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse muutmise määruse vastuvõtmine) ajavahemiku istungeid, milles oli sõna "rände" või selle tuletused. Neist 17 olid täielikult või osaliselt pühendatud Euroopa rändekriisi temale ja Eesti osalemisele selles. Seda määrati teksti tervikliku mõistmise ja oluliste märksõnade olemasolu kaudu. Rändekriisi kirjeldusele on

iseloomulikud järgmised sõnad (de Genova et al. 2016, International Organization for Migration 2019): rände, piir, sihtriik, väljasaatmine, perekonna taasühinemine, liikumisvabadus, immigrant, integratsioon, rändepoliitika, sisserändajate voog, pagulased, suveräänsus, kvoodid, rändekriis, pagulaskriis, varjupaik, Euroopa jt. Allolev tabel sisaldab andmeid erakondade sõnavõtte arvude kohta. Võeti arvesse ainult neid sõnavõtte, mis olid tehtud rändekriisi teema arutamise raames (Riigikogu istungite ajal kõik teemad käsitletakse eraldi vastavalt tunniplaanile). Andmed annavad meile arusaama sellest, millised erakonnad olid selle teema arutamisel kõige aktiivsemad.

Erakond	Sõnavõttud (kogu arv)	Sõnavud (kaalutatud kogu arv)
Reformierakond	125	4,16
EKRE	80	11,42
Keskerakond	73	2,7
Isamaa ja Res Publica Liit (edaspidi IRL)	32	2,29
Vabaerakond	25	3,13
Sotsiaaldemokraatlik Erakond (Edaspidi SDE)	18	1,2

Tabeli andmete põhjal saab järeldada, et EKRE liikmed olid keskmiselt kõige aktiivsemad kõnelejad rändekriisi teemade puhul. Huvitav on aga see, et tegelikkus kaks peamist kõnelejat olid Reformierakondlased Hanno Pevkur (65 sv.) ja Taavi Rõivas (39 sv.) ning teised reformierakondlased olid selle teema arutamisel passivsemad. EKRE poolt kõige aktiivsemad olid Henn Põlluaas (19 sv.), Jaak Madison (19 sv.) ja Martin Helme (18 sv.). Teiste erakondade ridades jagunesid avaldused rohkem ühtlasemalt. Suur osa arutelust koosnes opositsiooni küsimustest ja valitsuse vastustest, kuigi mõnikord opositsiooni liikmed samuti lisasid oma küsimustele erinevaid väideline elemente.

Sõnavõtte kodeerimisel selgus, et Eesti parlamendierakonnad tõesti raamistavad rändepoliitikat rändekriisi taustal üldiselt samal moel. 29. kodeeritavatest väidetest 25 viitasid selektiivsele rändepoliitikale, 2 avatud uste rändepoliitikale ja 2 restriktiivsele rändepoliitikale.

Esimene aruteluline puudutas kvootide küsimust. Peaaegu kõik kõnelejad rääkisid selle eest, et Eesti peab teha iseseisvat otsust selle kohta, kui palju rändajaid saab riiki tulla. Teiselt poolt osutus väidete olemus kahepolaarseks. Koalitsioonierakondade esindajad rääkisid üldiselt Eesti solidaarsusest Euroopaga ja määratud kvootide arvu vähendamise läbirääkimiste kohta (Tsitaadide № (Lisad): 2, 6, 8, 9, 11, 28, 30, 34, 40). Opositsioonierakonnad ei olnud oma raamistamises nii üksmeelsed. Üks opositsioonierakond võtis radikaalsema positsiooni ja pooldas solidaarsusest loobumist (TN: 59, 60, 62, 64). Teised opositsioonierakonnad olid valitsuse arvamuste suhtes vähem kriitilised või olid nendega üldiselt nõus (TN: 53).

Teise aruteluline algus oli seotud Pariisi terrorirünnakutega, milles hukkus 130 inimest. Selle laine arutelud vahetasid oma iseloomu, pöörates vähem tähelepanu kvootide arvule. Poliitikud keskendusid sellistele teemadele nagu Eesti ja EL piiride tugevdamine (TN: 18, 19, 35, 44, 45) ning pagulaste toetamine väljaspool Eestit ja EL (TN: 18, 21, 33, 61).

4.1 Rändepoliitika raamistamine erakondade poolt

4.1.1 Reformierakonna raamistamine

Erakonnaliikmed pidasid kinni kõige Euroopa-meelsemast seisukohast. Just neilt võis kõige sagedamini kuulda sõna "solidaarsus" ja viiteid Euroopa võimalustele. Kuid samal ajal selle partei liikmed on korduvalt rõhutanud, et nad ei nõustu Euroopa Liidu määratud kvootide arvuga (TN: 1, 3, 4, 5). Euroopa rändepoliitikat käsitlevad avaldused olid peaaegu kõik kodeeritud selektiivseteks (TN: 1, 3, 4, 5, 7, 10, 12, 15). Tõdeti, et valitsus peab määratud kvootide arvu liiga suureks (TN: 3). Poliitikud rõhutasid, et kvootide arv tuleks määrata vabatahtlikkuse alusel, mitte kohustuslikult (TN: 4). Nad pöörasid erilist tähelepanu proportsionaalsusele, öeldes, et Eesti SKP on ainult 0,2% Euroopa omast ning kvoodid peavad lähtuma sellest arvust (TN: 3, 7, 8). Ka perekondade rändepoliitika on kodeeritud selektiivseks (TN: 10). Erakond avaldas soovi võtta migrante vastu perede kaupa, kuid võttes arvesse ainult perekonna kõige lähedasemat ringi. Erakondlased

rääkisid üsna sageli integratsioonist ja Eesti võimalustest integreerida rändajaid Eesti ühiskonda (TNõ: 13, 14, 16). Sellega jäid nad optimistlikuks selles suhtes, et riiki saabumisel rändajad saavad kiiresti leida endale sobiv töökoht ning eesti keel saab paari aastaga ära õpitud. Teisel arutelulainel nihkus erakonna avalduste fookus Euroopa piiride tugevdamisele ja abistamisele riikidele, kus sisserändajaid on juba liiga palju (TNõ: 18, 21). Samuti hakkas erakond sagedamini rääkima pagulaste järgi jälgimise süüstemide arendamisest (TNõ: 18, 19, 20).

4.1.2 Keskerakonna raamistamine

Suurima opositsioonifraktsioonina Keskerakond aktiivselt osales rändepoliitika jooksvate küsimuste arutamises. Aga võrreldes teiste opositsioonierakondadega selle Keskerakonna liikmed avaldasid palju vähem seisukohti, mida oleks võimalik kodeerida või tõlgendada. Enamik sõnavõtudest olid seotud valitsusele esitatavate küsimustega selle kohta, kuidas valitsus püüab käituda Eesti rändepoliitika kujunemisel. Hoolimata sõnavõtude arvust erakonna esindajad üritasid vältida avatud poleemikat. Kõigi istungite puhul saab eristada ainult ühe väidet, mis sobib kodeerimiseks ning see viitab avatud uste poliitikale (TNõ: 22). Vaatamata positiivsele suhtumisele rändajatele abistamisse, keskerakondlased samuti avaldasid muret migrantide voolu kohta (TNõ: 22). Üks esindajatest kiitis Eesti konservatiivset rändepoliitikat (TNõ: 24) ning teine räägis, et Euroopa rändepoliitika on käest ära läinud (TNõ: 25). Üldiselt ei saa öelda, et Keskerakonna liikmed oleksid valitsuse otsuste suhtes liiga kriitilised. Kuid välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus rohkem piiravaks muutmisel Keskerakonna fraktsioon jäi ainsaks fraktsioonis, mis jäi erapooletuks. Arvatavasti see juhtus nii, kuna fraktsioon ei olnud rahul abikõlbmatute migrantide tagasisaatmise poliitikaga (TNõ: 26, 27).

4.1.3 Vabaerakonna raamistamine

Opositsioonis olnud Vabaerakond väljendas kahtlust Euroopa solidaarsuse põhimõtte järgimise otstarbekuses (TNõ: 54). Solidaarsuse põhimõtes erakonna esimees nägi ohtu Eesti terviklikkusele, öeldes, et see küsimus süvendab vastuolusi Eesti ühiskonnas (TNõ: 54). Kokku erakond tegi kolm kodeerimiseks kõlblikuid avaldust ja nad kõik olid selektiivsed (TNõ: 55, 56, 57). Erakondlased väitsid, et loosung "ei pagulastele" on halb, kuid ta toetasid teist loosungit - "ei kvootidele", vihjates, et Eesti peaks ise otsustama, keda ja millistes kogustes vastu võtta (TNõ: 55). Erakonna liikmed rääkisid, et nad ei ole

Euroopa Komisjoni otsusega rahul, sest see rikub liikmesriikide suveräänsuse põhimõtteid ja õigust otsustada ise oma siseasjade üle (TNõ: 56). Vabaerakonna liikmed mainisid, et kõik rändajad, kes ei vasta pagulaste kriteeriumidele, tuleks Euroopast välja saata (TNõ: 57). Samuti toetas erakond sisserändajate järgi seiret tugevdamist (TNõ: 58).

4.1.4 SDE raamistamine

Üldiselt sotsiaaldemokraadid, olles koalitsiooni liikmetena, väljendasid Reformierakonna liikmetega sarnaseid arvamusi. Esimeses kõnes ütles erakonna esimees Sven Mikser, et ta toetab ideed, et kvoodid peaksid olema vabatahtlikud (TNõ: 28). Kuid kohe pärast seda ütles ta, et Euroopa solidaarsuse nimel peaks Eesti olema valmis vastu võtma vajalikul hulgal põgenikke ning selgitas, et tuleb lähtuda riigi võimalustest (TNõ: 28). Kokku erakonna poolt oli tehtud kolm kodeerimisvõimalusega väidet ja kõik sisaldasid selektiivseid elemente (TNõ: 28, 29, 31). Peaaegu kõik väited tehti toetades solidaarsust Euroopaga. Kuid mitmekordselt mainisid, et kvootide arv peab olenema riigi suurusest. (TNõ: 28, 29, 31). Teisel arutelulainel keskendus erakond Euroopa piiride tugevdamise toetamisele ja ebaseaduslikult Euroopasse sisenenute viivitamatule väljasaatmisele, säilitades samal ajal Euroopa-meelset retoorikat ja korrates, et abivajajate aitamine on inimlik omadus (TNõ: 32, 33, 34, 35).

4.1.5 IRLi raamistamine

Juba algusest rääkisid IRLi liikmed sellest, et Eesti peab ise otsustama kvootide arvu kohta (TNõ: 36, 37, 38). Samuti rõhutas erakond, et koalitsioon on selles mõttes üksmeelne: "me ei toeta kohustuslikke kvote" (TNõ: 39). Olles üksmeelne koalitsiooniga, IRL väljendas valmisolekut Euroopaga solidaarsust pidada ja võtta vastu mõni arv rändajates (TNõ: 40). Kuid samal ajal märkasid erakondlased, et rändajatele on vaja kehtestada riigis viibimise reeglid (TNõ: 41, 42, 43). Põhimõtteliselt käsitlesid need reeglid selliseid integratsiooniküsimusi nagu keeleõpe ja tööhõive. Erakonna väidete kohaselt, ilma reeglite järgimiseta rändajate kohalolek Eestis on võimatu. Kokku kodeeriti 11 erakonna avaldust, mis kõik sisaldasid viiteid selektiivse poliitika kohta (TNõ: 36, 37, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 49, 50, 52). Erakond asus töötama välja Eesti käitumiskava rändekriisi puhul. Selle arutamisel kutsus erakond õiguslikult piirama Eestisse saabuvate migrantide arvu; koostama nimekiri riikidest, kust migrantid võivad Eestisse pääseda; saata kõik pagulased tagasi koju niipea, kui olukord pagulaste kodumaal

stabiliseerub ning alguses anda rändajatele vaid aastane elamisluba (TN^o: 44, 45, 46, 47). Oli öeldud, et sellised meetmed on hea alus Eesti konservatiivse rändepoliitika jätkuks (TN^o: 51).

4.1.6 EKRE raamistamine

Kõige rangema Eesti rändepoliitika raamistamise seisukohta on võtnud EKRE. Juba esimestes sõnavõtetes rakondlased olid pagulaste vastuvõtmise vastu (TN^o: 58). Erakonna liikmed tõid välja, et on vaja aidata neid rändajaid, kes põgenesid naaberriikidesse, mitte Euroopasse (TN^o: 61). Nende arvates peaks migrantide integreerimine toimuma väljaspool Euroopat. Erakonnaliikmed kutsusid ka teisi erakondi seista Euroopa Liidu rändepoliitika vastu (TN^o: 62). Rõhutati, et Eesti ei ole veel täielikult saanud hakkama riigis elavate mitte-eestlaste integreerimisega (TN^o: 63). Seoses sellega Eesti integratsioonivõimalused võivad sattuda raskesse olukorda. Erakonna hinnangul peaks Eestil olema oma ainulaadne rändepoliitika, mis erineb Euroopa omast (TN^o: 64). Erilist tähelepanu pöörati riigi suveräänsusele ja väikestele majanduslikutele võimalustele (TN^o: 65, 66). Kokku erakond andis 5 kooderimisvõimalusega avaldust (TN^o: 58, 59, 60, 65, 66). Neist 2 omasid selektiivse raamistamise iseloomu ja 3 otseselt viitasid pagulaste vastuvõtmise keeldumisele.

4.1.7 Üldise raamistamise pilt

Üldiselt võib märgata, et valdav osa kõnelejatest toetas selektiivset rändepoliitikat. Kuid sai leitud mõningaid kõikumisi. Sellised erakonnad nagu Reformierakond, SDE, Vabaerakond ja IRL on enamasti toetanud arvamust, et Euroopa Liidu poolt kehtestatud kvoote on vaja piirata. Kuid üldiselt nemad pooldasid solidaarsuspoliitikat Euroopa Liiduga. Keskerakonna liikmed olid selle teema aruteludes äärmiselt lakoonilised, mistõttu on raske nende seisukohti kindlaks määrata. Oluline indikaator on aga see, et selektiivsete meetmete õigusliku rakendamise poolt hääletamisel Keskerakonna fraktsioon jäi erapooletuks, kuna nende sõnul sellel määrusel on kahtlane õiguslik sisu (TN^o: 27). Kõige karmima positsiooni valis endale EKRE, kes kogu arutelu kestel avaldas kindlat arvamust, et migrandid toovad Euroopasse ainult probleeme. EKRE on olnud ainuke erakond, kes kutsus valitsust täielikult loobuma Euroopa rändepoliitikast.

4.2 Raamistamise analüüs ja ideoloogiline järjepidevus

4.2.1 Reformierakond

Ideoloogia:

Reformierakond määrab end liberalismi pooldajaks (Reformierakond). Selle uuringu jaoks oluliste ideoloogiliste indikaatorite hulgas, mille järgi Reformierakond end liberaalidena määrab, tuleb märkida järgmisi: üksikisiku vabadus, sallivus, inimese vabaduse ülimuslikkuse mis tahes ühiskondlike institutsioonide ja eeskätt riigi suhtes, individuaalsete otsuste vabaduse tagamine, partnerlus, solidaarsus, "vabadus ja inimväärikus ei tunne rahvuslikke piire" (Reformierakond). Kuid Saarts (2012) väidab, et mõnel hetkel "Reformierakond <...> on võtnud sisse mõneti ambivalentse positsiooni, väljendades viimaste aastate retoorikas poolehoidu pigem rahvuslikule kaitsedemokraatiale, kuigi partei liberaalne tuumikideoloogia peaks neid tegelikult kallutama kodanikukeskse mudeli poole." Pääbo, Kand ja Kaljuorg (2016) pidavad Reformierakonda kõige liberaalsemaks erakonnaks Eesti kontekstis, kuid märkavad, et seda "ei saa hinnata kui puhtast liberalistliku ideoloogia esindajat".

Ideoloogiline lähenemine

Vaatamata mõningatele erinevustele klassikaliste ja tänapäevaste liberaalsete teooriate vahel, liberaalset migratsioonipoliitikat nähakse poliitikana, mis piiriületamisel kujutab ette vaid väheseid õiguslikke tõkkeid. Kuna liberalismi põhiprintsiip on üksikisiku õiguste edendamine, liberaalne teooria peab liikumis- ja piiriületamise õigust üsna loomulikuks (Hafner 2016). Liberaalse rändepoliitika võib kehtestada olulisi piiranguid, kuid nende ülesandeks on restriktiivse poliitika maha surumine. (Boswell 2007: 79).

Erakonna ametlik valimiseelne visioon rändepoliitikast:

- Erakond suurendab riigi tuge sallivuse edendamiseks ja igas vormis diskrimineerimise vältimiseks. Seisab otsustavalt vastu vaenu ja viha õhutamisele ning on avatud aruteludeks rände- ja varjupaigapoliitika kujundamisel (Reformierakond 2015).

- Erakond toetab Euroopa Liidu piirivalveagentuuri tugevdamist, et seista vastu kiiresti kasvavale immigratsioonisurvele, toetab Euroopa Liidu sisenemis- ja väljumisregistri ellurakendamist ning uute piirikontrolli infosüsteemide kasutusele võtmist ELi välispiiril, mis võimaldaksid paremat kontrolli ELi välispiiri ületajate ja sisserändajate üle (Reformierakond 2015).

Ideoloogilise järjepidavuse profiil: Reformierakond

Hoolimata liberaalsete vaadete ametlikust järgimisest ja Euroopa-meelsest seisukohast Reformierakond tegi erandi Euroopaga rändekriisi solidaarsuse küsimuses. Erakonna ametlikud veendumused teevad selgeks, et Reformierakond on kindlasti radikaalsete piirangute kehtestamise vastu. Rändekriisi korral Reformierakond valis aga kvootide arvu sobimatus reetoorikat, püüdes seeläbi saabujate arvu mõnel tasandil piirata. Selline käitumine ei ole päris kooskõlas liberalismi põhimõtetega, mille eesmärk on piirata restriktiivseid ja selektiivseid poliitiliseid veendumusi. Kuid see sama erakond väljendas suurimat soovi jääda solidaarseks liberaalse Euroopaga. Siiski väärrib märkimist see, kuidas erineb pagulastega seotud punktide olemus ülejäänud rändepoliitikat puudutavast reetoorikast. Eeldatakse, et erakond tegi pagulaste rändepoliitika suhtes ebatüüpilise otsuse ja valis tavapärase käitumise suhtes vähem liberaalse tegutsemisplaani (piiras oma tavapärasest liberaalset raamistikku).

4.2.2 Keskerakond

Erakonnad väidab, et selle peamised printsiibid on vabadus, võrdsus ja vendlus ning solidaarsus on peamine asi (Keskerakond 2018). Bakke liigitab Keskerakonda sotsiaal-liberaalideks (Bakke 2010: 14). Oluliseks indikaatoriks on asjaolu, et Keskerakond on tuntud oma tihedate sidemete Eesti elava vene vähemusega tõttu ning tegutseb traditsiooniliselt selle kaitsjana (Sebald et al. 2019). "Keskerakonna kampaaniakoordinaator Andres Hiie <...> paigutab oma erakonna kindlalt tsentristliku maailmavaatega erakonnaks" (Tamme 2011: 35).

Ideoloogiline lähenemine

Sotsiaalliberalismi positsioon rändepoliitilistes küsimustes on väga sarnane tavalise liberalismiga. Peamine erinevus ideoloogiates seisneb selles, et sotsiaalliberalismi puhul riik saab aktiivselt sekkuda majandusse, samas kui klassikalises liberalismis riigi roll majandussfääris on minimeeritud.

Erakonna ametlik valimiseelne visioon rändepoliitikast:

- Erakond toetab andmevahetuse tõhustamist piiriülese kuritegevuse ja ebaseadusliku immigratsiooni paremaks ohjamiseks (sh käivitame ja arendame efektiivselt Schengeni infosüsteemi järgmise põlvkonna ja IT-turvasüsteemid). Samuti toetame üle-euroopalise sisenemis- ja väljumisregistri ning registreeritud reisija programmi käivitamist piiriületuste sujuvamaks korraldamiseks (Keskerakond 2015).

Ideoloogilise järjepidavuse profiil: Keskerakond

Ehkki Reformierakonnal on Eesti parlamendierakondade seas kõige liberaalsema maine, tegelikult kõige liberaalsema positsiooni uuritud küsimuses on võtnud Keskerakond. See on suuresti tingitud asjaolust, et Keskerakonna liikmed reageerisid vaidlusele väga passiivselt, keskendudes rohkem küsimustele kui oma arvamuse avaldamisele. Lisaks viitavad vähesed avaldused sagedamini "avatud uste" poliitikale kui teistele rändepoliitika tüüpidele. Oluliseks indikaatoriks sai asjaolu, et Keskerakond on ainus erakond, mis ei hääletanud selektiivsete seadusliku määrust poolt. Ehkki nad muidugi tunnistasid, et Eesti pole päris valmis kvoodinumbriteks, mida pakub Euroopa Liit (TN: 23). Sellist hoiakut on raske tõlgendada kui liberaalseks, nii ka restriktivseks. Põhinedes sellel teabel võib väita, et Keskerakonna seisukoht kõigi parlamendierakondade seas oli kõige liberaalsem Eestis, hoides samal ajal eemale solidaarsusele viitamisest.

4.2.3 SDE

Juba erakonna nimi sisaldab arusaama selle erakonna ideoloogilisest kuuluvusest. Tamme (2011: 36) kinnitas erakonna väga sallivat suhtumist vähemustesse. Sotsiaaldemokraadid ise väidavad, et nad soovivad ehitada riiki, mis kindlustab võimalikult võrdsed

võimalused kõigile ning igale ühiskonna liikmele oleks tagatud õigus väarikale elule ja eneseteostusele (Sotsiaaldemokraatlik Erakond).

Ideoloogiline lähenemine:

Märgitakse, et sotsiaaldemokraatia arusaamad määravad sellele ideoloogiale selget solidaarsuse, kaasatuse ja internatsionalismi mõistete järgimist (Hinnfors et al. 2011: 586). Empiirilised uuringud näitavad siiski, et teatud tingimustel (nimelt siis, kui kohalike töötajate õigusi hakatakse rikkuma) see ideoloogia näeb ette piiravat lähenemist (Hinnfors et al. 2011: 586).

Erakonna ametlik valimiseelne visioon rändepoliitikast:

- 2015. aasta valimisprogrammis vastav punkt puudub.
- Erakond toetab Eesti riigi senist rändepoliitika jätkamist. Nad ei toeta kohustuslikku kvoodisüsteemi varjupaigataotlejate ümberasustamisel ja – paigutamisel (Sotsiaaldemokraatlik Erakond).

Ideoloogilise järjepidavuse profiil: SDE

Sotsiaaldemokraatide seisukoht oli solidaarne pigem Reformierakonna oma, aga mitte Euroopa Liidu seisukohaga. Erakonna liikmed üksmeelselt valitsusega toetasid selle arusaama, et saabuvate migrantide kvoote tuleb teha väiksemaks. Kuigi sotsiaaldemokraatide sõnavõtudes sageli kasutati sõna "solidaarsus". Ühelt poolt selline käitumine on vastuolus sotsiaaldemokraatia klassikaliste põhimõtetega, kuid empiiriline kogemus aitab teha kindlaks sotsiaaldemokraatia seisukohtade dualismi, mis teeb võimalikuks käitumise kõikumisi. Sellest võime järeldada, et erakonna seisukoht selles küsimuses ei ole vastuolus oma ideoloogiaga.

4.2.4 IRL

"Isamaa [endine IRL] on erakond, mis lähtub rahvuslik-konservatiivsest maailmavaatest, demokraatlikest põhimõtetest, kandes isamaalisi ja kristlikke väärtusi" (Isamaa). Maailmavaadet kirjeldades juhib erakond tähelepanu sellele, et esile tõstetud põlisrahvaste turvalisus ja heaolu ning ränne ei tohiks seda ohustada (Isamaa). Suurt

rõhku pannakse Eesti identiteedi kaitsmisele ja konservatiivse hoiaku säilitamisele. Bakke (2010: 15) arvab, et Isamaa on rahvuslik-konservatiivne erakond.

Ideoloogiline lähenemine:

Toodi välja, et rahvuslik poliitika Euroopas viib migratsioonivastaste meeleolude mobiliseerimiseni, kuna rahvuslased näevad migratsiooni rahvuslikule identiteedile ohuna (Swain 2019: 2). Konservatiivsus rändepoliitikas tähendab oluliste piirangute kehtestamist sisserändajate riiki sisenemisel ja seal viibimisel (sisserändajate arvu, päritolu, rändepõhjuse vms alusel) (Maasing&Asari 2017: 46). Kristlikud väärtused tähendavad aga üldist inimliku solidaarsust ja abi tähtsust, mis väikeses vastuolus erakonna varasemate ideoloogiliste põhimõtetega (Potter 2009: 15).

Erakonna ametlik valimiseelne visioon rändepoliitikast:

- Lisaks meie enda IKT sektori arendamisele peame ära kasutama juba võidetud eelised IKT teenuste arendamisel, et tuua Eestisse valdkonna otseinvesteeringuid mujalt maailmast. Meie eesmärk on kutsuda Eestisse rohkem IKT valdkonna ettevõtete peakontoreid ning võtmemeeskondi, et luua Eesti majandusele lisandväärtust. Tarvidusel suurendame sisserände piirarvu, et Eestisse saaks elama asuda rohkem IKT valdkonna spetsialiste ning nende peresid (IRL 2015).
- Toetame väljakujunenud kodakondsus-, välismaalaste-, keele- ja migratsioonipoliitika põhimõtteid. Eesti kodakondsuspoliitika peab ka edaspidi järgima sünnijärgse kodakondsuse põhimõtet. Jääme kindlaks seisukohale, et topeltkodakondsuse laiendamine ja eesti keele nõuete lahjendamine kodakondsuse andmisel ei vasta Eesti huvidele. Ajame põhiseadusest tulenevat kodakondsuspoliitikat, üheltki sünnijärgselt Eesti kodanikult ei võeta kodakondsust ära. Peame jätkuvalt tarvilikuks sisserände piirarvu olemasolu (IRL 2015).

Ideoloogilise järjepidavuse profiil: IRL

Ühelt poolt erakond toetab inimeste sisserännet, kellel on olemas Eestis vajalikud oskused, mis vihjab erakonna selektiivse poliitika toetusele. Järgitakse ka kvootide

piiramise poliitika retoorikat. Erakonnaliikmed kritiseerisid EL-i kvoodisüsteemi ja pooldasid seda, et Eestil peaks olema õigus iseseisvalt otsustada kvootide suuruse kohta. Erakond aktiivselt toetas ideed, et tuleb aidata just neid pagulasi, kes asuvad kodumaa piirialadel. Samuti erakond oli Euroopa piiride tugevdamise idee pooldaja. Selle põhjal võib väita, et erakond vastab oma konservatiiv-rahvuslikele ideaalidele, kuid mingil määral jäi ka kristliku erakonna solidaarsuse jooned (püüdlus ikkagi osaleda mingil määral pagulaste abistamisel).

4.2.5 Eesti Vabaerakond

2019. aastal Eesti Vabaerakonnast sai Eesti Tuleviku Erakond uue ideoloogiaga, kuid selle uuringu raamistikus uuritakse seda perioodi, kui erakond oli veel riigikogu sees ja omas vana ideoloogiat. Kuna erakond ei kestnud kaua vanal kujul, selle ideoloogia kohta on väga vähe teavet. 2017. aastal vabaerakonna liige Artur Talvik ütles intervjuus, et erakonna ideoloogia on konservatism (ERR 2017).

Ideoloogiline lähenemine:

Konservatiivsus rändepoliitikas tähendab oluliste piirangute kehtestamist sisserändajatele riiki sisenemisel ja seal viibimisel (sisserändajate arvu, päritolu, rändepõhjuse vms alusel) (Maasing&Asari 2017: 46).

Erakonna ametlik valimiseelne visioon rändepoliitikast:

- Eestisse on kutsutud ja oodatud haritud inimesed, kes on valmis ära õppima keele, jagama meie väärtusi ja olema Eesti riigile lojaalsed. Me ei tohi bürokraatiaga peletada spetsialiste, kelle ajutine või pikemaajaline siiatulek aitab kaasa Eesti majanduse, teaduse või kõrghariduse arengule (Vabaerakond 2015).
- Seevastu vähese haridusega tööjõu kontrollimatu sissevool ei lahenda ühtki Eesti ees seisvat probleemi, vaid süvendab neid, kuna kaasnevad sotsiaalsed kulud ühiskonnale on hetkekasust suuremad (Vabaerakond 2015).

Ideoloogilise järjepidavuse profiil: Vabaerakond

Võib kindlalt öelda, et Vabaerakond ei kuulunud nende erakondade hulka, kes pooldavad "avatud uste" poliitikat. Selle erakonna rändepoliitika raamistamine oli paljuski sarnane IRL'i omaga. Vabaerakonna liikmed toetasid ka kvaliteetset tööjõu rännet ja lükkasid tagasi Euroopa kvoodisüsteemi. Erakond kritiseeris liberaalset Euroopa poliitikat ja kiitis konservatiivset Eesti poliitikat. Selektiivse rändepoliitika toetajatena sobib erakond oma ideoloogilisele profiilile.

4.2.6 EKRE

Selle erakonna ideoloogia kajastub selle nimetuses. Erakond kirjeldab end rahvusriigi pooldajaks, pannes alati väga suurt rõhku Eesti identiteedile ja selle kaitsmisele (EKRE). Petsinis (2019: 213) räägib, et EKRE vastab suures osas euroopa populistliku ja radikaalse parempoolse erakonna universaalsele tüpoloogiale: <...> euroskeptilisus ja vastuseis sisserändele.

Ideoloogiline lähenemine:

Radikaalne parempoolne populism põhineb kahel ideel: populismil ja nativismil (Hayes&Dudek 2019: 136). Populism väärtustab tavakodanike arvamust ja vastandub poliitilise eliidi käitumisele. Nativism väärtustab rahvuse sünnipäraseid liikmeid immigrantide ja sisevähemuste ees, keda peetakse võõraks. See ideoloogiline kombinatsioon on pagulaskriisi puudutavas retoorikas eriti tugev, kuna arutelu puudutab nii suureneva sisserännet, kui ka ELi poliitilise eliidi käitumise kritiseerimist (Hayes 2019: 136). Ehkki populistlikel parteidel ei pruugi olla valijate seas kõige suurimat toetust, populistide poolt liberaalsete ideede aktiivne marginaliseerimine võib viia liberalismi piiramiseni võimuerakondade poolt. (Hayes&Dudek 2019: 135).

Erakonna ametlik valimiseelne visioon rändepoliitikast:

- Võtame vastu rahvastiku- ja rändestrategia. Seame kontrolli immigratsioonile nii idast kui läänest ja seame sisserände kvoodi põlisrahva arvuga. Sisseränne peab lähtuma ainult vältimatust vajadusest ja läbimõeldud tegevuskavast, mis kindlustab sisserändajate kiire lõimumise Eesti ühiskonda ja kultuuriruumi. Soodustame mujal elavate eestlaste Eestisse naasmisest (EKRE 2015).

Ideoloogilise järjepidavuse profiil: EKRE

EKRE tuli välja saabuvate sisserändajate suhtes kõige rangemate ja piiravamate meetmete toetajana. Võib märgata, et vaatamata väikesele arvule erakonna liikmed olid rändepoliitika vaidluses kõige aktiivsemad osalejad. Erakondlased lubasid endale kõige radikaalsemaid avaldusi ning nende sisu oli äärmiselt julged. EKRE peamine poliitiline strateegia seisnes võimudeerakondade autoriteedi õõnestamises, kuna erakonna liikmed regulaarselt teatasid, et olukorra valitsus tegutseb vastaselt rahva tahtele. Nende poolt oli korduvalt maintud Eesti suveräänsuse rikkumine ja Euroopa rändepoliitika ohtlikkus. Selline retoorika ja käitumine täielikult vastavad parempopulistliku erakonna ideoloogilisele profiilile, mis seisneb Euroopa liberaalse rändepoliitika raamistamise marginaliseerimises, sellele vastanduses ja rahvuslusorienteeritud poliitika järgimises.

4.3 Järeldused ja diskussioon

Antud bakalaureusetöö osa keskendub tulemustele ja nende seotusele töö eesmärkidega. Kokku esitati 2 küsimust, millele autor soovis saada vastust. Samuti esitati kaks hüpoteesi, mis tuginesid teiste autorite teoreetilistele argumentidele, mille usaldusväärsust autor soovis kontrollida.

Selles peatükis käsitleb autor ka oma töö eeliseid ja puudusi ning esitab ka argumente selle uuringu asjakohasuse kasuks.

4.3.1 Järeldused

Uuringu tulemused polnud eriti evidentsed. Idee väljatöötamise alguses autori soovis uurida erakondade rändepoliitika raamistamist viimase 10 aasta jooksul. Töö käigus selgus, et osapoolte rändepoliitikasse suhtumise kujunemisel on mittelineaarne, kuid üsna mõistetav plaan. Mittelineaarsus tähendab siin seda, et Eesti rändepoliitika on osutunud väga mobiilseks vahendiks, mis ei püüa alati areneda ühes kindlas suunas. Selgus, et Euroopa rändepinge erinevatel perioodidel erakonnad raamistavad eduka ja turvalise rändepoliitika elluviimiseks vajalike meetmete loendit erineval viisil. See tähendab, et

Eesti rändepoliitika kome erineva perioodi (rändekriisikriisieelne, kriisaegne ja kriisijärgne) uuringud võivad anda erinevaid tulemusi. Kahjuks ei võimalda bakalaureusetöö maht teha sügavat ülevaadet kolmest perioodist ning võrrelda. Siiski on võimalik valida üks neist ja anda sellele sügavam iseloomustus, kirjeldades osapoolte käitumist ja selle motiive.

Töö kirjutamisel raskusttekitavaks asjaoluks oli andmete valik. Esialgses kavas oli soov kasutada riigikogu liikmete väiteid, mis ilmusid Eesti suurimates mediates. Aga peagi selgus, et Eesti massmeedia liiga harva toob esilne poliitikute tsitaate rändepoliitika kohta ning sellise teabeallika maht on liiga väike. Sellel põhjusel valiti teine teabeallikas, mis autori arvamusel oli mahukam – Riigikogu stenogrammid. Selle andmebaasi eeliseks on see, et stenogrammide abil oli võimalik arutada ka sõnavõtude intensiivsust. Kuid teisest küljest stenograamid kujutasid ennast toorinformatsiooni ulatusliku kogumit ning seetõttu analüüsitava materjali hulk oli tohutu suur. Terve andmemahu lugemine ja sealt vajalike tsitaatide väljavõtmine kestis suhtelist palju aega.

Uuringu ootamatu järelduseks sai see, et Eesti rändepoliitika võib omandada topeltstandarte. Nii selgus, et töö- ja sõjarändajatega seotud rändepoliitikatel on täiesti erinev iseloom. See on tingitud asjaolust, et erakonnad tajuvad seda tüüpi rändajaid täiesti erineval viisil. Samal põhjusel Riigikogu on töötanud välja eraldi strateegia sõjarändajate vastuvõtmiseks. Euroopase saabuvaid ja kodumaa piiridel jäänud pagulasi samuti tajutakse erineval viisil. Oli pakutud aidata just neid, kes jäi Euroopasse tulemata. Kriisiolukorda arutelul pöörati suhteliselt vähe tähelepanu sellele, et Süüriast tulevad rändajad võiksid olla Eestile kasulikud. Pigem vastupidi. Peamine retoorika keskendus sellele, et sõjarändajatest saab Eesti jaoks rahaline ja sotsiaalne koormus. Vaid mõned avaldused olid seotud sellega, et Eesti saab pakkuda rändajatele tööhõivet (näiteks TN: 16). Vaidluste põhiteemaks sai Eesti solidaarsus Euroopa rändepoliitikaga ja nõusolek Euroopa Komisjoni kehtestatud kvootide arvuga. Uuringus võeti arvesse väidete kolm võimalikkut kategooriat: avatud uste, selektiivset ja restriktiivset rändepoliitikat. Euroopa Liiduga solidaarsuse arutelu kontekstis võib eeldada, et avatud uste poliitika võib viidata liberaalsele solidaarsusele Euroopa Liiduga, selektiivne poliitika viitab Euroopa kvootide piiramisele ja restriktiivne poliitika viitab pagulaste vastuvõtmisest täielikule keeldumisele.

Kas Eesti ja/või Euroopa rändepoliitika peaks olema liberaalsem, selektiivsem või restriktiivsem?

Sisuanalüüs näitas, et vastavalt Eesti rändepoliitika konservatiiv-selektiivsele iseloomule, erakonnad raamistavad Eesti rändepoliitikat rändekriisi taustal samuti väga konservatiiv-selektiivseks ja mõneti restriktiivseks. Siiski tuleb öelda, et vaatamata erakondade ühe raamistamistüübi kvantitatiivsele ülekaalule, tulemuste tõlgendamine jäi veidi ebamäärasem. Selle põhjuseks on see, et põhimõtteliselt kõik erakonnad toetasid piiranguid kvootide suhtes. Kuid samas nende piirangute käsitlemisel oli teatav polaarsus. Euroopameelset joont järgides valitsuse erakonnad ja Vabaduspartei ühendasid selektiivset retoorikat solidaarsuse üleskutsetega ning EKRE toetas piiranguid kritiseerides Euroopa Liitu. Keskerakond oli selles küsimuses äärmiselt vaoshoitud.

Hüpotees №1(H1): Hoolimata asjaolust, et Riigikogu parlamendierakondade esindajad on poliitilised üksused, mis samastavad end poliitilises spektris erinevate seisukohtadega, nad kõik toetavad Eestisse ja Eurotsooni väliskodanike sisenemise rändekriisi taustal selektiivsete ja konservatiivsete reeglite säilitamist.

See väide põhines asjaolul, et:

- Lokk (2014: 232) toob välja, et Eesti rändepoliitika on alates 90ndate algusest praktiliselt muutumatuna püsinud ja on tänaseni väga konservatiivne.
- Mõned autorid toovad esile kõrget selektiivsust seoses välisriikide kodanike elamisloataotlustega (Kallas et al. 2014: 3).

Tõepoolest praktiliselt kõik osapooled järgisid rändepoliitika selektiivset mudelit. Keskerakond eristus sellest kuna ei toetanud selektiivse meetmete kehtestamist. Oluline on aga tuletada meelde, et fraktsioon lihtsalt jäi erapooletuks ning ei hääletanud selle vastu. Sellise käitumise põhjuseks olid erakonna kahtlused selliste meetmete õiguslikkuses ja sisserändajate jaoks olevate nõuete täitmise teostatavuses. Seda otsust saab tõlgendada erinevalt. Võibolla Keskerakonna positsioon sai alguse liberaalsest arusaamast, mis vastandub selektiivsetele meetmetele. Teisalt võibolla nende arvates kehtestatud meetmed olid halvasti töötatud läbi. Keskerakonna liikmed ei täpsustanud seda oma kõnedes. Kuna stenogrammi andmed ei võimalda erakonna seisukohta

täpsemalt määrata, selle hüpoteesi kinnitamine jääb lahtiseks. Keskerakonna suhtumise analüüs nõuab eraldi üksikasjalikumat uuringut, et teha üheselt mõistetav järeldus hüpoteesi paikapidavuse kohta.

Kuidas sobivad omavahel erakondade ideoloogiad, erakondade ametlikud arvamused eelvalimistes dokumentides ja erakonna liikmete arvamused?

Selgus, et mitte kõik Eesti erakonnad käituvad vastavalt oma ideoloogiate eeldustele. Peamine vastuolu ilmnes Reformierakonna sees, mis hoolimata enda deklaratiivsest pühendumusest liberalismile toetas pagulaste arvu piiramist ja selektiivsete meetmete vastuvõtmist. Selektiivsete meetmete ilming kinnitas teiste autorite arvamust, et Reformierakonna poliitikat ei saa hinnata puhtalt liberaalse erakonnana (Pääbo&Kand&Kaljuorg 2016). Kerget vastuolulisust leiti ka IRL'i puhul. Antud erakond kuulutab end selliste väärtuste toetajaks, mida teatud tingimustel saab tõlgendada üksteist välistavatena. Selgub, et antud juhul näitas IRL ühe oma ideoloogia ülimuslikkust teise ees, valides valitsuses osalemise kontekstis kõige sobivaima. Keskerakonna analüüsi takistas asjaolu, et selle kohta on väga vähe avaldusi, võrreldes teiste erakondadega, mis sobivad tõlgendamiseks või kodeerimiseks. Enamik Keskerakonna erakonnaliikmete kõnedest puudutasid pigem valitsusele küsimuste esindamist, aga mitte valitsuse vaadete toetamist ega vastuseisu nendele. Tuleb jällegi mainida, et olulisel indikaatoril sai see, et erakond ei avaldanud toetust selektiivsete seaduste rakendamisele. See räägib mingil määral selle kasuks, et Keskerakond on tõesti võtnud liberaalse seisukohta Eesti rändepoliitika raamistamises. EKRE parempopulistlik ideoloogia ja Vabaerakonna konservatiivne ideoloogia ja SDE sotsiaaldemokraatlik ideoloogia olid kooskõlas ideoloogilise tavakäsitlusega.

Hüpotees №2(H2): Riigikogu liikmete Eesti rändepoliitika raamistamine rändekriisi kontekstis võib idee poolest mitte sobida erakondade üldiste rändepoliitika visioonidega ja mitte sobida erakondade ideoloogiatega.

See väide põhines asjaolul, et:

- Rändekriis põhjustas rändepoliitika piiramist isegi sellistes rändesõbralikes riikides nagu Roots ja Taani.

Nagu selgus, erakonnad ei käitu alati nii nagu nende ideoloogia näeb ette. See on eriti märgatav rändesüsteemi šoki taustal. Ootamatu olude muutus on sundinud mõnda Eesti erakonda eemalduma tavapärasest rändepoliitika tajumise mudelist ja pöörduma selektiivsuse poole. Varem sai öeldud, et sellised erakonnad on Reformierakond ja mingil määral IRL. See asjaolu kinnitab hüpoteetilist oletust.

4.3.2 Diskussioon

4.3.2.1 Uuringu innovaatus ja võrdlus varasemate uuringutega.

Autori arvamusel selle uuringu suurim eelis on andmete valik. Stenogrammid võimaldavad võrrelda erinevate erakondade arvamusi, mis omavad sarnast kontekstuaalset tähendust ja olulisust. Lisaks sellele, et on võimalik võrrelda võrdsetes tingimustes olevaid arvamusi, seda tüüpi andmete eeliseks on maht ja usaldusväarsus. Stenogrammid sisaldavad kõige ulatuslikumat poliitikute otsepakkumiste kogumit, mis on eriti aktuaalne sellise uuringu suhtes. Varasemate tööde parlamentaarsete tsitaatide loetelu oli üsna napp, kuid tuleb öelda, et need uuringud ei piirdunud ainult ühe allikaga ja neil oli võimalus kasutada erinevat tüüpi andmeid. Autor peab töö tugevuseks ka konkreetsemat keskendumist rändepoliitika teemale. Varasemates uuringutes erakondade rändepoliitika raamistamine oli osa suuremast poliitilisest iseloomustusest. Selletõttu rändepoliitika seisukohtade uuring ei olnud nii sügav. Antud bakalaureusetöös rändepoliitika raamistamise küsimus oli peamine ja seetõttu rändepoliitika raamistamise selgitus sai olla sügavam ja laiem. Lisaks anti Eesti rändepoliitikast üldist ülevaadet, mis puudus varasemates uuringutes.

4.3.2.2 Töö võimalikud puudused

Selle töö tõenäoliseks puuduseks on suure hulga grammatiliste ja keeleliste vigade olemasolu. Eesti keel ei ole autori emakeel. Seetõttu nii suure töö kirjutamine tingimata hõlmab mitmeid vigu. Autor loodab, et nad ei rikkunud lugemise muljet.

Üks võimalikke puudusi on ka see, et koroonaviiruse kriisi taustal rändekriisi arutelu on oma aktuaalsust veidi kaotanud. Kuid arvestades asjaolu, et üldiselt integratsioonipoliitikal (ja koos sellega ka rändepoliitikal) on Eesti ühiskonna jaoks tõsine tähtsus, ei saa öelda, et sellel teemal poleks mingit väärtust Eesti rändepoliitika

arendamise arutelu raames. Veel üks puudus puudutab valitud andmete spetsiifikat. Ühelt poolt stenogrammid on tõesti kõige ulatuslikum poliitiliste arvamuste andmebaas. Teiselt poolt suur osa stenogrammide andmetest ei ole kodeeritav. Fakt on see, et enamik tehtud avaldusi ei sobi valitud analüütiliste meetmete jaoks. Põhjuseks on see, et riigikogu kõned sisaldavad sageli "meeleolu", mida saab intuiitiivselt mõista, kuid ei saa nii lihtsalt kodeerida. Suurepärane näide sellest on opositsiooni poolt esitatud küsimused. Kuna valitsuse tegevuse avatud arutelu põhineb peamiselt küsimuse (opositsioonilt) - vastuse (valitsuselt) suhel, oluline osa sõnavõttudest sisaldavad ainult küsimusi ja küsimusi toetavaid fakte. Nii näiteks küsimuste abil püüdis opositsioon valitsust sageli panna tõdema, et Eestil napib ressursse kvoodinormide täitmiseks. Laias perspektiivis võib seda tõlgendada kahtlusena valitsuse tegevuses, kuid selliste avalduste kodeerimine on äärmiselt keeruline, kuna nendes puudub viide konkreetse rändepoliitika tüübile.

4.3.2.3 Uuringu olulisus ning soovitud teema edasiuurimiseks

Käesolevas uurimistöös antakse ülevaadet Eesti rändepoliitikast ja selle arenemisest Euroopa rändekriisi taustal. See kinnitas mõningaid Eesti akadeemiliste autorite väiteid ja andis üksikasjaliku kirjeldust erakondade käitumisest teatud ajavahemikus ja tingimustes. Tulevikus see töö võiks saada heaks aluseks Eesti poliitikute ja teiste Ida-Euroopa riikide poliitikute käitumise võrdlemiseks, kuna Ida-Euroopa poliitilised jõud on samuti tuntud selektiivse ja restriktiivse rändepoliitika toetamise tõttu. Samuti see töö võib saada aluseks uuringule, mis keskenduks sõja- ja töörandajate raamistamise võrdlemisel. Antud bakalaureusetöö sisaldab täielikku viidete loetelu, mis on pühendatud sõjarandajate raamistamisele Riigikogu liikmete poolt. See võib oluliselt hõlbustada pakutud uuringu alustamist.

Kokkuvõte

Antud bakalaureusetöös autor uuris Riigikogu erinevate fraktsioonide Eesti ja Euroopa rändepoliitika raamistamist rändekriisi taustal. Analüüsitava periood on 30.03.2015 – 16.03.16 (30.01.2015 – XIII Riigikoosseisu esimine istung, 16.03.16 - Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse muutmise määruse vastuvõtmine). Uuringu peamiseks uurimisobjektiks olid parlamentaarsed seisukohad, mis puudutasid Euroopasse saabuvaid sõjarändajate ja pagulaste asetuse probleemi käsitlemist. Autor tegi ülevaadet uuritava objekti taustkontekstist; uuris varasemaid sarnase teemaga seotud töid ja artikle; töötas välja rändepoliitika, erakondade ja ideoloogiate suhete teoreetilist mudelit. Hüpooteesid põhinesid akadeemiliste allikate väidatel.

Fraktsioonide raamistamise iseloomustamiseks viidi läbi Riigikogu liikmete töökohas peetud kõnede analüüsi, erakondade ametlike eelvalmistite veendumuste analüüsi ning võrreldi analüüsitud tulemusi erakondade ideoloogiatega. Erinevat tüüpi andmete jaoks valiti erinevaid analüüsimeetodeid. Analüüsitud tüüpide spetsiifilisus oli aga väga sarnane, mistõttu nende tulemused sobisid selleks, et olla omavahel võrreldud. Esitati kaks küsimust ja kaks hüpoteesi, mis keskendusid parteilise raamistamise kirjeldamisel ja tõlgendamisel.

Laiemas perspektiivis annab uuring lugejale võimalust mõista süsteemse poliitilise šoki tagajärge mõju Eesti rändepoliitika kujundamisele, mõista erakondade rolli sellise šoki probleemide lahendamisel ning teeb selgeks Eesti rändepoliitika väljatöötamise põhimõtteid. Raamistamise jälgimine ja kodeerimine aitab mõista erinevusi ja ühiseid jooni uuringu osapoolte Euroopa rändepoliitikasse ja sellega solidaarsusesse suhtumises.

Uuringu käigus sai teada millised poliitilised jõud olid probleemi arutamisel kõige aktiivsemad, milline on Eesti erakondade suhtumine Euroopa rändepoliitikasse, milliseid lähenemisi erakonnad pakkusid ning kuidas suhestus Eesti erakondade ideoloogiline järjepidavus pakutavate meetmetega. Lisaks peamistele eesmärkidele saavutati arusaam mõnedest kõrvalfaktidest, mis selgusid jooksvalt uuringu käigus. Üldiselt võime öelda, et Eesti erakonnad suhtusid Euroopa rändepoliitikasse väga skeptiliselt. Ainult üks erakond hoidis Euroopa Komisjoni kehtestatud kvootide kritiseerimisest eemale. Suurem osa parlamendierakondadest nõustus, et Eestile määratud kvootide arv on liiga suur. Euroopa-meelsete ja konservatiivsemate parteide vahel tekkis poleemika Euroopa rändepoliitika

kohta. Üks opositsioonierakond oli muidugi nõus valitsuserakondade seisukohaga, et pagulaste kvootide arvu vähendamine on Eesti jaoks vajalik. Kuid selle erakonna retoorika seisnes aga ka Euroopaga solidaarsuse loobumises. Teised erakonnad pidasid solidaarsust Euroopaga Eesti rahvusvahelise poliitika oluliseks elemendiks.

Üldiselt võib järeldada, et Eesti rändepoliitika pagulaste suhtes oli ja on väga selektiivne ja kohati restriktiivne. Riigikogu liikmed peamiselt nägid pagulaste voogu potentsiaalse ohuna Eesti suveräänsusele ning eeldusena tulevastele sotsiaalsete ja majanduslike pingete jaoks. Kõigi erakondade liikmed nõustusid, et Eesti ei ole piisavalt rikas, et pakkuda abi Euroopa Liidu määratud rändajate arvule. Eestis viibivate pagulaste jaoks Eesti valitsus kehtestas erinevaid reegleid ja piiranguid, toetades samal ajal Euroopa piiride tugevdamise ideed.

Euroopa Liidu suhtes väljendas Eesti muidugi solidaarsust, kuid piiratud kujul. Eesti poliitikuid eriti ei huvitanud rändepoliitika altruistlik arengusuund. Üldiselt Eesti on mänginud sellist rolli, et mille riigi rändepoliitikat vaevalt saab nimetada liberaalseks, millest on omakorda saanud Euroopa kosmopoliitsete ja rahvuslikult orienteeritud ideede uus vastasseisu voor.

Kasutatud kirjandus

1. Ageeva, Alina. 2019. "Иммиграционная политика в условиях глобализации: выбор стратегии с помощью агентного моделирования" ["Sisserändepoliitika globalisatsiooni kontekstis: strateegia valimine agendipõhise modelleerimise abil"] *Journal of International Economic Affairs* 9(2): 553 – 572.

2. Alvarez-Velasco, Soledad & de Genova, Nicholas & Fontanari, Elena & Heller, Charles & Jansen, Yolande & Peano, Irene & Picozza, Fiorenza & Riedner, Lisa & Bermant, Laia Soto & Spathopoulou, Aila & Stierl, Maurice & Sufee, Zakeera & Tazzioli, Martina & van Baar, Huub & Yildiz, Can. 2016. "Europe/Crisis: New Keywords of “the Crisis” in and of “Europe" *Near Futures Online* 1: 24 – 42.

http://nearfuturesonline.org/wp-content/uploads/2016/01/New-Keywords-Collective_12.pdf (külastatud 12.05.2021)

3. Bakke, Elisabeth. 2010. "Central and East European party systems since 1989" Trondheim: *Norwegian Institute of Technology*

<https://doi.org/10.1017/CBO9780511803185.008> (külastatud 04.05.2021)

4. Barnickel, Christiane & Beichelt, Timm. 2013. "Shifting Patterns and Reactions— Migration Policy in the New EU Member States" *East European Politics and Societies and Cultures* 27(3): 466 – 492.

5. Boswell, Christina. 2007. "Theorizing Migration Policy: Is There a Third Way?" *IMR* 41(1): 75 – 100.

6. Borgstrom, Bengt-Erik. 1982. "Power Structure and Political Speech" *New Series* 17(2): 313 – 327.

7. Buswell, Gary. 2021. "Getting citizenship in Switzerland" 19. jan
<https://www.expatica.com/ch/moving/visas/swiss-citizenship-107630/> (külastatud 30.04.2021)

8. Braghiroli, Stefano & Petsinis, Vassilis. 2019. "Between party-systems and identity-politics: the populist and radical right in Estonia and Latvia" *European Politics and Society* 20(4): 431 – 449.

9. Brooks, Clem & Manza, Jeff & Cohen, Emma D. 2016. "Political Ideology and Immigrant Acceptance" *Socius*
<https://doi.org/10.1177/2378023116668881> (külastatud 22.04.2021)

10. Castles, Stephen. 2004. "The Factors That Make and Unmake Migration Policies" *The International Migration Review* 38(3): 852 – 884.

11. Damelang, Andreas & Haas, Anette. 2012. "The Benefits Of Migration" *European Societies* 14(3)
https://www.researchgate.net/publication/262829225_THE_BENEFITS_OF_MIGRATION (külastatud 07.04.2021)

12. EKRE. "KONSERVATIIVNE VISIOON"
<https://www.ekre.ee/konservatiivne-visioon/> (külastatud 05.05.2021)

13. Emilsson, Henrik. 2018. "Continuity or change? The refugee crisis and the end of Swedish exceptionalism" *MIM Working Paper Series* 18(3): 1 – 22.

14. European Commission. 2020. "Immigration and trust in the EU: A territorial analysis of voting behaviour and attitudes"

https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC118855/immigration_and_trust_in_the_eu_1.pdf (külastatud 24.02.2021)

15. ERR. 2017. "Talvik: Vabaerakonna maailmavaade on vaba konservatism"

<https://www.err.ee/583639/talvik-vabaerakonna-maailmavaade-on-vaba-konservatism> (külastatud 05.05.2021)

16. Freedom House. 2021. "Estonia Country Report 2020"

<https://freedomhouse.org/country/estonia/freedom-world/2020> (külastatud 01.05.2021)

17. Hafner, Paula. 2016. "The Varying Degrees of Liberalism in Migration and Immigration Policy Within the European Union: Causes, Consequences and Clashes" *Conspectus Borealis* 1(1): Article 12.

https://commons.nmu.edu/conspectus_borealis/vol1/iss1/12 (külastatud 14.05.2021)

18. Harrison, Kevin & Boyd, Tony. 2018. "Understanding political ideas and movements" *Manchester University Press*

<https://www.manchesteropenhive.com/view/9781526137951/9781526137951.xml>

(külastatud 06.04.2021)

19. Hayes, Alexander R. & Dudek, Carolyn M. 2020. "How Radical Right-Wing Populism Has Shaped Recent Migration Policy in Austria and Germany" *Journal of Immigrant & Refugee Studies* 18(2): 133 – 150.
20. Hinnfors, Jonas & Spehar, Andrea & Bucken-Knapp, Gregg. 2012. "The missing factor: why social democracy can lead to restrictive immigration policy" *Journal of European Public Policy*: 19(4): 585 – 603.
21. International Organization of Migration. 2019. " Glossary on Migration" https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf (külastatud 12.05.2021)
22. IRL. 2015. "Isamaa Ja Res Publica Liidu Programm Riigikogu Valimisteks" https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2020-1/83611_2015.pdf (külastatud 14.05.2021)
23. Isamaa. "Isamaa erakonna maailmavaate aluspõhimõtted" <https://isamaa.ee/irli-maailmavaate-aluspohimotted/> (külastatud 04.05.2021)
24. Kasekamp, Andres & Madisson, Mari-Liis & Wierenga, Louis. 2019. "Discursive Opportunities for the Estonian Populist Radical Right in a Digital Society" *Problems of Post-Communism*: 66(1): 47 – 58.
25. Katz, Elihu. 2001. "Lazarsfeld's Map of Media Effects" *International Journal of Public Opinion Research* 13(3): 270 – 279.

26. Kellermann, Kim Leonie & Winer, Simon. 2018. "Immigration and anti-immigrant sentiments: Evidence from the 2017 German parliamentary election" CIW Discussion Paper 5: 1 – 29.
27. Keskerakond. 2015. "Eesti Keskerakonna Valimisplatvorm Riigikogu Xiii Koosseisu Valimisel"
https://www.keskerakond.ee/files/Keskerakonna_valimisplatvorm_2015_aasta_Riigikogu_valimisteks.pdf (külastatud 14.05.2021)
28. Keskerakond. 2018. "Põhikiri" 13. okt
<https://www.keskerakond.ee/et/erakonna-liikmed/programm.html> (külastatud 04.05.2021)
29. Lokk, Reigo. 2014. "Post-kommunistliku Eesti vabariigi rändepoliitika rahvuskujunduse komponendina" *Ajalooline Ajakiri* 2(3) 207 – 236.
30. Longley, Robert. 2021. "Open Borders: Definition, Pros and Cons" 24. apr
<https://www.thoughtco.com/open-borders-4684612> (külastatud 30.04.2021)
31. Luyten, Katrien & Diaz, Selene Gonzalez. 2019. "Legal migration to the EU" *European Parliament*
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635559/EPRS_BRI\(2019\)635559_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/635559/EPRS_BRI(2019)635559_EN.pdf) (külastatud 25.02.2021)
32. Lõhmus, Anette. 2018. "Eesti rände- ja rahvastikupoliitika avalik diskursus: vastukaja Eesti inimarengu aruandele 2016/2017" Tartu: Tartu Ülikool

33. Maasing, Helina & Asari, Eva-Maria. 2017. "Rändepoliitika Suundumused Euroopa Liidus ja Eestis" *Eesti Inimarengu Aruanne 2016/17*

34. Meyen, Michael & Thierof, Markus. 2014. "Mass Media Logic and The Mediatization of Politics" *Journalism Studies* 15(3): 271 – 288.

35. NGO Network of Integration Focal Points. 2007. "Policy briefing on the assessment of skills and recognition of qualifications of refugees and migrants in Europe" 1. jan

<https://ec.europa.eu/migrant-integration/librarydoc/policy-briefing-on-the-assessment-of-skills-and-recognition-of-qualifications-of-refugees-and-migrants-in-europe-2>

(külastatud 30.04.2021)

36. Panterotto, Joseph G. 2006. "Brief Note on the Origins, Evolution, and Meaning of the Qualitative Research Concept "Thick Description"" New York: *Fordham University*

37. Perlmutter, Ted. 1996. "Bringing Parties Back In: Comments on `Modes of Immigration Politics in Liberal Democratic Societies'" *The International Migration Review* 30(1): 375 – 388.

38. Pisarevskaya, Asya & Levy, Nathan & Scholten, Peter & Jansen, Joost. 2020. "Mapping migration studies: An empirical analysis of the coming of age of a research field" *Migration Studies* 8(3): 455–481.

39. Potter, Mark W. 2009. "Solidarity as spiritual exercise: a contribution to the development of solidarity in the Catholic social tradition" Boston: *Boston College*

40. Pääbo, Heiko & Kand, Taavi & Kaljuorg, Triinu. 2006. "Eesti erakondade välispoliitilise ideoloogia määratlemine" *Riigikogu Toimetised* 14: 175 – 181.

41. Reformierakond (a). "Erakond"

<https://www.reform.ee/erakond> (külastatud 01.05.2021)

42. Reformierakond (b). "Reformierakonna valimisprogramm 2015: Uus Põhjamaa"

https://www.reform.ee/Valimisprogramm_2015_web.pdf (külastatud 14.05.2021)

43. Saarts, Tõnis. 2012. "Kahest demokraatiamudelist ja Eesti poliitika tuumikpingest" jun.

<http://www.vikerkaar.ee/archives/12995> (külastatud 01.05.2021)

44. Schulz, Winfried. 2004. "Reconstructing Mediatization as an Analytical Concept" *European Journal of Communication* 19(1): 87-101.

45. Scipioni, Marco & Urso, Giuliana. 2017. "Migration Policy Indexes" *European Commission*

<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC109400> (külastatud 30.04.2021)

46. Sebald, Christoph & Matthews-Ferrero, Daniel & Papalamprou, Ery & Steenland, Robert. 2019. "EU country briefing: Estonia" 14. mai

<https://www.euractiv.com/section/eu-elections-2019/news/eu-country-briefing-estonia/> (külastatud 04.05.2021)

47. Semenova, Victoria. 1998. "Качественные методы: введение в гуманистическую социологию: Учеб. пособие для студентов вузов" ["Kvalitatiivsed meetodid: sissejuhatus humanistlikku sotsioloogiasse: juhend üliõpilastele"] Moskva: *Dobrosvet*

48 Sotsiaaldemokraadid (a). "Sotsiaaldemokraatide programm 2019. aasta Riigikogu valimisteks – Igaüks loeb!"

<https://valimised2019.sotsid.ee/sotsiaaldemokraatide-programm-2019-aasta-riigikogu-valimisteks-igauks-loeb/> (külastatud 04.05.2021)

49. Sotsiaaldemokraadid (b). "Valitsusliidu aluspõhimõtted 2016-2019"

<https://www.sotsid.ee/juhtimine/valitsusliidu-aluspohimotted-2016-2019/> (külastatud 14.05.2021)

50. Strömbäck, Jesper. 2008. "Four Phases of Mediatization: An Analysis of the Mediatization of Politics" *The International Journal of Press/Politics* 13(3): 228 – 246.

51. Swain, Ashok. 2019. "Increasing Migration Pressure and Rising Nationalism: Implications for Multilateralism and SDG Implementation" ....

52. Tammaru, Raul Eamets Tiit. 2020. "Eesti Rändepoliitika Kujundamise Alused" ...

53. Tamme, Teele. 2011. "Eesti erakondade ideoloogilised profiilid ning nende arvestamine valimisreklaamis" Tartu: *Tartu Ülikool*

http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/18026/tamme_teele.pdf (04.05.2021)

54. Ujkani, Venera. 2019. "The Moderate Party and the Swedish Democrats Idea Development 2010-2018: Comprehending the Parties Migration Policy Development Through Rational Action, Societal Discourses and Critical Junctures" Linnaeus: Linnaeus University

55. UN DESA. 2019. "International Migrant Stock 2019"

https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationStock2019_TenKeyFindings.pdf (külastatud 24.02.2021)

56. UNDP. 2009. "Overcoming Barriers: Human Mobility and Development" New York: Pallgrave Macmillan

57. van Heerden, Sjoerdje & de Lange, Sarah L. & van der Brug, Wouter & Fennema, Meindert. 2014. "The Immigration and Integration Debate in the Netherlands: Discursive and Programmatic Reactions to the Rise of Anti-Immigration Parties" *Journal of Ethnic and Migration Studies* 40(1): 119 – 136.

58. Täri, Taivo. 2017. "Sisserände Julgeolekustamine Eestis Poliitiliste Kõneaktide Põhjal 2014-2016" Tallinn: Sisekaitseakadeemia

59. Välisministeerium. 2019. "Eesti Välispoliitika Arengukava 2030" ...

60. Werner, Annika & Lacewell, Onawa & Volkens, Andrea. 2015. "Manifesto Coding Instructions (5 th revised edition)"

https://manifestoproject.wzb.eu/down/papers/handbook_2014_version_5.pdf

(külastatud 27.04.2021)

Lisad

Erakonna liikmete väided nende arhiivilised viided.

Reformierakond:

T1. Me ei ole eestis seni olnud seda meelt, et peaks ilmtingimata kehtestama mingid kvoodid, mille alusel iga riik peab immigrante vastu võtma. (Taavi Rõivas) (XIII Riigikogu, I Istungjärk, täiskogu korraline istung Kolmapäev, 08.04.2015, 14:00) (Selektiivne)

T2. Mina usun, et eesti inimestel on olemas solidaarsustunne – mõistmine, et kui keegi on ikkagi väga hädas, siis me ei pööra selga ja püüame oma võimaluste piires aidata. Selge see, et meie ei saa kogu probleemi lahendada. Isegi suurt osa sellest ei saa eesti ära lahendada. Aga päris kõrvale jääda, päris selga pöörata me ka ei saa. (Taavi Rõivas) (XIII Riigikogu, I Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 08.06.2015, 15:00)

T3. <Rääkides kvootide arvust> Minu hinnangul on see ikkagi ebaõiglaselt suur. Esiteks sellepärast, et me peame arvestama, mis on meie võimekus. Meil ei ole tegelikult väga suurt kogemust ja meil on väga pika aja jooksul olnud suhteliselt vähe tegemist varjupaigataotlejatega, eriti kui võrrelda teiste riikidega. Teiseks on minu jaoks väga tugev argument see, et Eesti suurus Euroopa Liidus on pigem 0,2 kui 2%. Kui võtta SKT järgi, siis me oleme 0,14% Euroopa Liidust, kui võtame rahvaarvu järgi, siis oleme 0,26%. (Taavi Rõivas) (XIII Riigikogu, I Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 08.06.2015, 15:00) (Selektiivne)

T4. Nii et ükskõik kas rääkida põhja-aafrikas laagrites olevatest inimestest või juba euroopasse jõudnud inimestest, igal juhul, kui leida probleemi lahendamise võti, siis me eelistaksime rääkida vabatahtlikkusest, mitte kohustuslikest kvootidest. (Taavi Rõivas) (XIII Riigikogu, I Istungjärk, infotund Kolmapäev, 03.06.2015, 13:00) (Selektiivne)

T5. Eesti on selle, et me kvote ei poolda, välja öelnud juba ammu. (Taavi Rõivas) (XIII Riigikogu, I Istungjärk, infotund Kolmapäev, 03.06.2015, 13:00) (Selektiivne)

T6. Meil tuleb koos teiste euroopa riikidega ühiselt tegeleda selle kriisi lahendamise, sh hätta sattunud inimeste päästmisega. (Taavi Rõivas) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 12.10.2015, 15:00)

T7. Selles me soovime lähtuda proportsionaalsest jaotusest, et iga riik panustaks vastavalt oma suurusele, oma osakaalule euroopa liidus kui tervikus. (Taavi Rõivas) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 12.10.2015, 15:00)

T8. Ma tõepoolest arvan, et eestil on kohane selles küsimuses käituda väärilt ja aidata nii palju kaasa, kui see meie võimuses on, seejuures kuidagi eufooriliselt üle pingutamata. (Taavi Rõivas) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 12.10.2015, 15:00)

T9. Ma arvan, et me peame sellega kenasti ja väärilt toime tulema ja näitama, et eesti on riik, kes kuulub euroopa perre. Ja kui on vaja teisi euroopa riike aidata, siis saame ka meie oma osaga kenasti hakkama. (Taavi Rõivas) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, infotund Kolmapäev, 23.09.2015, 13:00)

T10. See puudutab ikkagi vahetut pereringi, mitte kogu suguvõsa. (Taavi Rõivas) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, infotund Kolmapäev, 23.09.2015, 13:00)

T11. Me peame suutma riigina erakondadeüleselt selle kriisi lahendamisesse ülejäänud euroopaga solidaarselt panustada. (Kalle Palling) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Teisipäev, 13.10.2015, 10:00)

T12. Meie euroopalik kohustus on ühiskonnana olla sõbralik, avatud ning mis peamine, abivalmis.

(kalle palling) (Avatud uste poliitika) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Teisipäev, 13.10.2015, 10:00)

T13. Ja me peaksime proovima maksimaalselt aidata nendel inimestel siin euroopas kas ajutiselt, lühiajaliselt või natukene pikemat aega kasutada võimalust uueks eluks. (Kalle

Palling) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Teisipäev, 13.10.2015, 10:00)

T14. Üheskoos saame teha nii, et eesti oleks siia tulijatele uus ja turvaline kodumaa ning et nad integreeruksid võimalikult kiiresti, muutudes abivajajaist riigi arengusse panustajajaks (Hanno Pevkur) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Teisipäev, 13.10.2015, 10:00)

T15. Küll aga oleme me selgelt välja öelnud, ja seda saavad spetsialistid järgida, et esimeses järjekorras kavatseb eesti aidata neid sihtgrupe, kes on kõige haavatavamad. Seda, kas konkreetsel juhul on kõige haavatavamad lastega pered, üksikud naised lastega või mõni muu sihtgrupp, saavad otsustada konkreetsed moodustatud eksperdirühmad. (Taavi Rõivas) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Kolmapäev, 14.10.2015, 14:00)

T16. Ma olen täiesti kindel, et eesti riik suudab neid inimesi aidata, suudab leida neile töökohad. (Taavi Rõivas) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Kolmapäev, 14.10.2015, 14:00)

T17. Ja inimesed, kellel ei ole õigust euroopa liidus olla, kes ei ole sõjapõgenikud, tuleks välja saata. (Hanno Pevkur) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 16.11.2015, 15:00)

T18. Samuti leiame me mõlemad, et tuleb tugevdada kontrolli euroopa liidu välispiiridel ja eeskätt tuleb tegelda kriisi algpõhjustega, sh rahu saavutamise suüras, mis, ma mõõnan, ei ole lihtne ülesanne, aga euroopa liidul tuleb jätkata ka nende riikide toetamist, kuhu sõjapõgenikud on esimesena liikunud (jordaania, liibanon ja türgi) (Taavi Rõivas) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, infotund Kolmapäev, 27.01.2016, 13:00)

T19. Eesti on rändekriisi lahenduste otsimisel hoidnud selget joont, toetades euroopa liidu välispiiri tugevamat kontrolli, ühise piirivalve loomist, efektiivset tagasisaatmist ja muid

algatusi, mis aitaks rändevood kontrolli all hoida. (Hanno Pevkur) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, täiskogu korraline istung Neljapäev, 18.02.2016, 10:00)

T20. Kui me need poliitilisel tasandil tehtud kokkulepped suudaksime kenasti ellu rakendada, siis kindlasti on võimalik rändevood parema kontrolli alla saada (Hanno Pevkur) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, täiskogu korraline istung Neljapäev, 18.02.2016, 10:00)

T21. Eeldusel, et me soovime rändevoogusid kontrolli alla saada ja pakkuda inimestele, kes on sõja tõttu sunnitud oma kodudest lahkuma, elamisväärsset elu võimalikult kodu lähedal, tuleb leida turgiga ühine kokkulepe selleks, et rändesurve euroopale tuntavalt väheneks. (Taavi Rõivas) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, infotund Kolmapäev, 16.03.2016, 13:00)

Keskerakond

T22. Ega mulle ka eriti ei istu see põgenike laine põhja-aafrikast. Aga ma arvan siiski, et eesti riigil ei ole moraalset õigust neile ära öelda. (Mihhail Stalnuhhin) (Avatud uste poliitika) (XIII Riigikogu, I Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 04.05.2015, 15:00)

T23. Eesti on valmis võtma pagulasi oma laevale ja peabki võtma, sest sedasi on alati tehtud. Aga meie laev võib olla mõne auguga. Enne peab augud ära parandama ja, head sõbrad, eelkõige rahvuskultuuri ja rahvusteadusi järele aidates, muidu läheb laev vett täis (Aadu Must) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T24. Ma pean kiitma seniseid valitsejaid nende konservatiivse pagulaspoliitika eest (Peeter Ernits) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T25. Euroopa liidus on rändepoliitika täiesti käest ära läinud, ütleme nii. (Märt Sults) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Kolmapäev, 14.10.2015, 14:00)

T26. Nimelt, kui me oleme otsustanud, et ühele või teisele inimesele ei saa me paraku rahvusvahelist kaitset võimaldada, siis ei jäta me teda igavesti kuhugi limbosse, vangi ega calais' džunglisse, vaid ütleme, et, jah, paraku meie sulle kaitset ei võimalda, me saadame su välja, me saadame su tagasi sinna, kust sa tulid. See tekitab õiguskindlust. (Oudekki Loone) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, täiskogu korraline istung Kolmapäev, 16.03.2016, 14:00)

T27. Õiguskindluse puudumine on keskerakonna fraktsiooni arvates üks väga-väga suur probleem. Oudekki Loone) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, infotund Kolmapäev, 16.03.2016, 14:00)

Sotsiaaldemokraatlik erakond

T28. Oleme kindlal seisukohal, et tegemist peab olema liikmesriikide vabatahtliku otsusega pagulasi vastu võtta. Aga mõistes, et eesti peab solidaarsuskohustust oma euroopa liidu partnerite ees täitma, oleme valmis pagulasi eestisse vastu võtma. Konkreetse koormuse kindlaksmääramisel on mõistlik aluseks võtta eesti elanikkonna osatähtsus ja ka eesti majanduse osatähtsus kogu euroopa liidu rahvaarvus ja majanduse kogutoodangus. (Sven Mikser) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, I Istungjärk, infotund Kolmapäev, 10.06.2015, 13:00)

T29. Kindlasti peab seejuures adekvaatselt arvesse võtma ka riikide suurust. Selge on, et praegu väljapakutud valemi puhul mängib oma rolli asjaolu, et eesti, kes on alati toetanud vabatahtlikku vastuvõtmist, ei ole tegelikult ju vabatahtlikult pagulasi seni vastu võtnud. (Sven Mikser) (XIII Riigikogu, I Istungjärk, infotund Kolmapäev, 10.06.2015, 13:00)

T30. Minu selge seisukoht on, et Eesti peab selles küsimuses olema euroopalik, euroopa liiduga ja teiste riikidega solidaarne ning olema solidaarne ka nende inimestega, kes tõepoolest muidu ei saaks elada inimväärset elu või keda ähvardaks kodumaal surm. (Evgeni Ossinovski) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T31. Rahvusvahelist kaitset mittevajavad isikud saadetakse tagasi. See ei tähenda euroopa, sh eesti uste lõplikku sulgemist ja selja pööramist, vaid kehtivate reeglite järgimist. (Marina Kaljurand) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, täiskogu korraline istung Neljapäev, 11.02.2016, 10:00)

T32. Loomulikult peavad euroopa liidu riigid tõhustama jõupingutusi ka selleks, et tõkestada illegaalsete immigrantide pääsu euroopasse ja saata tagasi need, kel puudub seaduslik alus euroopa liidus viibimiseks või kes on oma tegudega näidanud, et nad on ohuks julgeolekule (Sven Mikser) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, täiskogu korraline istung Neljapäev, 11.02.2016, 10:00)

T33. Meie eelistus on aidata hädasolijaid eeskätt nende kodumaal ja lähiriikides ning püüda lahendada konflikte seal, kus need tekivad. (Sven Mikser) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, täiskogu korraline istung Neljapäev, 11.02.2016, 10:00)

T34. Olla solidaarne partneritega, kes meid toetavad – see on vähim, mida eesti saab teha. Pagulastest endist rääkides, solidaarsus teise inimolendiga, nagu on öelnud albert schweitzer, on esimene samm eetika evolutsioonis. (Sven Mikser) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, täiskogu korraline istung Neljapäev, 11.02.2016, 10:00)

T35. Ning see, et me võimaluste piires ulatame hätta sattunud sõjapagulastele abikäe, on ju puhtinimlik. (Heljo Pikhof) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, täiskogu korraline istung Neljapäev, 18.02.2016, 10:00)

IRL

T36. Eesti riik peab saama ise vabatahtlikult otsustada, kui palju pagulasi siia tuleb ja kes need on. (margus tsahkna) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, I Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 04.05.2015, 15:00)

T37. Valitsuse positsioon on täna väga selge: eesti riik peab saama ise otsustada selle üle, keda ja kui palju eesti rahvas ja eesti riik pagulastena vastu võtavad. (Margus Ssahkna)

(Selektiivne) (XIII Riigikogu, I Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 04.05.2015, 15:00)

T38. Kindlasti ei ole meie seisukoht see, et me pooldame otsustusmehhanismi, millega ilma meie vabatahtliku soovita tahetakse meile panna peale liiga suured kohustused. (Margus Tsahkna) (XIII Riigikogu, I Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 04.05.2015, 15:00)

T39. Valitsus on selles küsimuses väga selgelt oma seisukoha välja öelnud: me ei toeta kohustuslikke kvoote. (Margus Tsahkna) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, I Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 04.05.2015, 15:00)

T40. Pagulaste ümberpaigutamine on euroopa-sisene solidaarsusakt, millega leevendatakse mõne riigi migratsioonikoormust. Nii tulebki sellesse suhtuda ja sellest ka ausalt rääkida. (Margus Tsahkna) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T41. Me soovime vastu võtta abivajajaid, kes on tegelikud sõjapõgenikud. Me soovime vastu võtta täisperesid. Kogu selle tegevuskava aluseks on eesti keele õppimine, tööle minek ning lastele eestikeelse hariduse andmine. (Margus Tsahkna) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T42. Soodustame ennekõike sellise kvalifitseeritud tööjõu saabumist eestisse, kellest on meie tööturul kõige suurem puudus ning keda eesti ettevõtjad vajavad. (Margus Tsahkna) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T43. Teisalt on vajalik ära hoida nende inimeste eestisse tulemine, kes tahavad siia tulla halbade kavatsustega ja oleksid ohuks riigi julgeolekule või sotsiaalsele toimimisele. (Margus Tsahkna) (Selektiivne) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T44. Kuuendaks, eesti peab kehtestama lisaks juba ettenähtud immigratsioonikvoodile ka pagulaste vabatahtliku vastuvõtmise piirarvu. (Margus Tsahkna) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T45. Seitsmendaks, eesti peab kehtestama nn turvaliste riikide ja piirkondade nimekirja, mille kodanikud ei vaja kaitset ja kellele ei anta varjupaika. (Margus Tsahkna) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T46. Kaheteistkümnendaks, õigusliku kaitse saanud isikud saadetakse pärast nende kodumaal stabiilsuse saabumist nende elukohta tagasi. (Margus Tsahkna) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T47. Minu ettepanek on anda neile aastane elamisluba. Siis saame selle pikendamisel kontrollida, kuidas inimene on hakkama saanud ja kuidas ta on järginud meie reegleid. (Margus Tsahkna) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T49. Ma arvan, et on oluline, et eesti riik ise otsustab sisserände ning selle üle, keda ja kui palju vastu võtta. (Ken-Marti vaher) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, täiskogu korraline istung Kolmapäev, 09.03.2016, 14:00)

T50. Me otsustame ise, kui suurt hulka põgenikke me suudame ühiskonnas aidata, olgu siis majanduslikus või sotsiaalses mõttes. (Priit Sibul) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, täiskogu korraline istung Kolmapäev, 09.03.2016, 14:00)

T51. See on ka hea jätk meie konservatiivsele rändepoliitikale ning loob eesti riigile parema valmisoleku olukorraks, kus rändekriis veelgi suureneb. Ma olen veendunud, et eesti peab riigina ise juhtima oma sisserännet ja otsustama selle üle, keda ja kui palju me vastu võtame. (Ken-Marti Vaher) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, infotund Kolmapäev, 16.03.2016, 13:00)

T52. Kolmandaks, me paneme politsei- ja piirivalveametile kohustuse kehtestada nn turvaliste päritoluriikide nimekiri. (Ken-Marti Vaher) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, infotund Kolmapäev, 16.03.2016, 13:00)

Vabaerakond

T53. Ma olen nõus, et solidaarsusest tuleb ka kõnelda, aga kõige vastuvõtmine, ja niimoodi kergelt, ei ole mõisteta. See ei lõpe mitte ainult sellega, et meie võimekus pagulasi niisugusel hulgal vastu võtta ebaõnnestub, vaid eeskätt sellega, et eesti ühiskond on lõhestatud ja meil ei õnnestu siin seda lõhet enam kokku lappida. (Andres Herkel) (XIII Riigikogu, I Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 04.05.2015, 15:00)

T54. Ja kõigile nendele, kes on väga ärritunud ebaõiglase kvootide pärast, tahame öelda, et loosung "ei pagulastele!" ei ole hea, aga loosung "ei kvootidele!" on kindlasti asjakohane ja adekvaatne ning seda me peaksime toetama. (Andres Herkel) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, I Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 04.05.2015, 15:00)

T55. Me ei ole nõus euroopa komisjoni pakutud kohustusliku kvoodisüsteemiga, mis riivab liikmesriikide suveräänsust ja iseotsustusõigust. (Monika Haukanõmm) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T56. Me toetame sõjapagulaste vastuvõtmist, kuid illegaalsed majanduspõgenikud ei ole eestisse teretunud ja nad tuleb päritoluriiki tagasi saata. (Monika Haukanõmm) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T57. Ei ole võimalik öelda, kui palju neid inimesi ühel hetkel võib eestis olla, küll aga on võimalik kehtestada reeglid, millest eesti riik selliste olukordade lahendamisel lähtub (Andres Herkel) (XIII Riigikogu, III Istungjärk, infotund Kolmapäev, 16.03.2016, 13:00)

EKRE

T58. Meie senine immigratsioonipoliitika on eestit hästi teeninud, me ei pea seda muutma. Päris kindlasti ei tohiks me seda muuta välise surve tõttu. Me ütleme selge ja resoluutse "ei" immigratsioonile mujalt maailmast. (Martin Helme) (Restriktiivne) (XIII Riigikogu, I Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 04.05.2015, 15:00)

T59. Küll aga kinnitati korduvalt, et eesti võimekus pagulastega tegelemiseks on väike ja me ei nõustu mingil juhul kvootidega. Täna me teame, et tegelikult on valitsus nendega nõustunud. (henn põlluaas) (Restriktiivne) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T60. Eelmisel nädalal olid väliskomisjonis välisministeeriumi esindajad tutvustamas eesti euroopa liidu poliitika raamdokumenti. Seal on peatükk rahvaste rändest, rändepoliitikast. Suureks kurvastuseks leidsime sealt, et eesti poliitika illegaalse immigratsiooni suhtes on ainult selle monitoorimine, selle registreerimine. Nii et kui eile jagati 40 000 pagulast, täna jagatakse 120 000 pagulast, homme jagatakse võib-olla 500 000, ülehomme 2 miljonit ja seejärel juba 10 miljonit, siis eestil ülempiiri ei ole ja eesti valitsus, omamata mingisuguseidki volitusi ei riigikogult ega riigikogu komisjonidelt, on kvootidega nõustunud. Kui soovitakse selle tagajärgedest ausalt rääkida, siis seda ei tohi eestis teha. (Henn Põlluaas) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T61. Me peame aitama tõelisi sõjapõgenikke süüriast, kes on põgenenud jordaaniasse ja liibüasse, kes elavad põgenikelaagrites ja vajavad humanitaarabi, süüa, juua, haridust. Me peame neid aitama vastavalt oma võimekusele, mitte vastavalt sellele, kuidas meile ette ütleb euroopa komisjon, tuginedes jaotusvõtmele ehk siis kvoodile. Me peame lähtuma enda huvidest, mitte sellest, mida ütleb angela merkel. (Jaak Madison) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T62. Aga rääkides millestki sellisest, mis muudab eesti tulevikku ja palet püsivalt, me ei tohi jaanalinnu kombel pead liiva alla peita, nagu teeb meie valitsus, nii nagu teeb euroopa liit, kes selle asemel et immigratsiooni tõkestada ja peatada, tegeleb hoopis vastupidi,

nende probleemide euroopasse toomisega. (Henn Põlluaas) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T63. Miks te impordite meile siia eestisse probleeme? Siia, rahulikku riiki, kus me oleme õppinud 75 aastaga rahumeelselt – võib-olla küll natuke üle õla üksteise peale vaadates, kuid siiski rahumeelselt – koos elama nõukogude ajal siia saabunud inimeste ja nende järeltulijatega? Miks te impordite meile probleeme ja võimalikku tõelist sõda? Teie kurss on sõjakurss. (Mart Helme) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T64. Ma arvan, et mitte kõik asjad, mis euroopas on, ei peaks meil olema kopeeritud, kaasa arvatud süütamised. Aga see kehtib ka muude asjade kohta. (Martin Helme) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T65. Lahendus on säilitada riikide suveräänsus oma territooriumi kontrollil ja otsustada, keda me lubame ja keda ei luba maale. (martin helme) (Selektiivne) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Esmaspäev, 21.09.2015, 15:00)

T66. Mina ütlen otse välja, et mina ei soovi pagulasi vastu võtta; sellest, et meie majanduslikud võimalused on väikesed, ma ei räägigi. (Jaak Madison) (Restriktiivne) (XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung Kolmapäev, 14.10.2015, 14:00)

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

1. Mina, Pietro-Aleksandr Pantšenko (isikukood: _____) annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Eesti erakondade raamistamine rändepoliitika küsimuses Euroopa rändekriisi taustal“, „Framing Estonian political parties on migration policy in the context of the European migration crisis“, mille juhendaja on Katrin Uba, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, alates 17.05.2021 kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Tartu, 17.05.2021

Pietro-Aleksandr Pantšenko 17.05.2021